

בעהשית

שבע חיים

דברי תורה

מאת

כ"ק מרן אדמו"ר
הגה"ק זצוקללה"ה

דברי תורה

מאת

כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

פרשת בראשית תשפ"ג

גליון ב' אלפים ל"ח

שנה ל"ט • גליון א'

יוצא לאור ע"י

מכון הוצאה לאור "שבע חיים"

אגוד חסידי צאנז

רח' רבי עקיבא 8 • קרית צאנז נתניה

טלפון/פקס: 09-8820355

בארה"ב: 201-472-0556

תוכן הענינים

דברי תורה מאת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זצוקללה"ה

שיעור חומש ורש"י פרשת בראשית תשל"ה

- כשיהודי מתפלל על פרנסה ובריאות וכו', כוונתו לשם שמים כדי שיוכל לעבוד את ה'.
- מה שאמר המהר"ק שיק לפני הסתלקותו שהוא מסכים להישאר בחיים אפילו אם רק עשר דקות בכל יום יהיה שפוי בדעתו כדי שיוכל לקרוא את שמע.
- אחרי כל הימים הנוראים עושים את יום שמיני עצרת ומקיפים התיבה בספר תורה, להורות שכל הבקשות בימים הקדושים היו רק למען קיום התורה ומצוותיה.
- תכלית בריאת העולם הזה והארץ מתחת הוא כהכנה לעולם העליון, כי על ידי קיום המצוות בעולם הזה יתוקנו העולמות העליונים.
- שבת בראשית הוא חלק מהימים הנוראים, ואומר הקב"ה מאי דבעית שאל ויהיב לך, כי אז מתעורר שעבור קיום 'את השמים' צריכים להשפיע שפע גשמיות של 'זאת הארץ'.
- בכל פעם שהיה דור שפל, שלחו משמים נשמה קדושה של צדיק אשר הוא לבדו בכח עליון מן השמים החזיר את כל הדור למוטב. וזהו דרך רק לצדיקים ולא כל אחד ראוי לבדות מלבו דרך חדשה לתקן העולם.
- עיקר העבודה היא לעבוד את ה' בדרך האמת לאמיתה, ולא בדרך של אמת מסולפת ומעוותת שהיא גרועה משקר.
- החובה ללמוד תורה בדרך הלימוד המסורה בידינו מאבותינו, כגון בלימוד אותיות הא"ב עם המילוי, ולא כפי ההברה והניקוד בלבד, וכן בכל סדרי הלימוד.
- לשלוח הבנים ללמוד במוסדות החינוך שלנו שנוסדו במטרה ללכת בדרכי אבות.
- עיקר החינוך הוא לבוא לידי אמונה בה', וכן בחינוך הבנות העיקר הוא לחנך לאמונת ה' ואמונת צדיקים וכבוד התורה ולומדיה, ולמאס בתאוות עולם הזה.

לשבת בראשית

- בלימוד התורה נקראים הולך ומכניעים את יצר הרע.
- גם לאחר ההתעלות בימים הנוראים צריכים לזהירות שלא לנח עכשיו, ולזה נקרא "שבת בראשית" שיש להתחיל שוב מתחילה.

דברי תורה מאת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

שבת קודש זמן תשובה ומקור הברכה

- בזכות שמועיל תשובה נחשב שפיר דנוח לו שנברא.
- 'שבת בראשית' מורה שעדיין יכולים לתקן הכל כבתחילה.
- שמירת שבת שמשוגל לתשובה מביא מורא לאדם.
- בית השלישי הוא תכלית בריאת העולם.
- עבודת משה רבינו וכל איש ישראל לקרב את תיקון השלם.
- הקב"ה חפץ להשרות שכינתו בישראל בכל מצב.
- השומר קדושת ביתו זוכה לשפע שהוקצב לו בראשית הבריאה.
- שמירת הברכה הבאה בשבת קודש.

דברי תורה

מכ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק וצוקללה"ה

שיעור חומש ורש"י פרשת בראשית תשל"ה

השנה, עשרת ימי תשובה, יום הכיפורים, סוכות והושענא רבא, והנעילה של כל זאת היא ביום שמיני עצרת ושמתח תורה אשר בו אנו מקיפים את התיבה בספר תורה, ויש להבין הענין בסדר זה. גם יש לבאר מה שאמרו בוהר הקדוש (עיי"ש בפרשת נח, ח"א סד, ב; פרשת צו, ח"ג לב, א) שביום זה אומר השי"ת לעם ישראל 'מאי דבעית שאל ויהיב לך', ויש להבין מדוע דוקא ביום זה אנו זוכים לשפיע זה.

*

נראה לומר, כי הנה ידוע מה שהתרעמו בוהר הקדוש (תקני זוהר, תקן ג, דף כב, א) על אותם אנשים שבימים הקדושים צווחין בצלותין ככלבים הב הב לנא מזונא וכו' והיי כתבנו לחיים, עיי"ש. ברם, דברי זוהר הקדוש נאמרו באמת ובצדק רק כלפי מי שמבקש הב 'לנא' מזונא וכו', כלומר שהוא מתכוון לטובת עצמו בבקשת החיים והמזון; הוא חפץ בחיים רק במטרה להרבות באכילה ולהתענג בתענוגים, והוא מבקש על חיי בניו ובני וביתו רק למען יוכל להשתעשע עמהם בנעימים ולא יישב בדד בביתו, וכן בכל בקשותיו מנמתו היא לטוב לו כל הימים בגשמיות, על זאת בוודאי אמרו בוהר הקדוש דצווחין בצלותין ככלבים, כי לא

בתוך"ק (בראשית א, א) בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ.

יש לבאר הרמז כמה שנכתב בתיבת בראשית אות ב' רבתי. גם מן הראוי להתבונן ולתת מעם מדוע נוהגים לקרוא פרשת בראשית בתחילת השנה, וכן יש לבאר הענין שנוהגים לקרוא לשבת זו בשם 'שבת בראשית'.

תחילה לראש עלי להתנצל על מירחא הציבורא שנגרם כאשר איחרתי להיכנס לשיעור מפאת חולשתי ומיחוש. שגור בפי העולם לומר בדרך מליצה, כי 'בראשית ברא' פירושו בראשית כל היא הבריאות. ושמעתי פעם מכ"ק אאמו"ר זי"ע שאמר דברי תורה לפרש מאמר השגור בפי העולם, וכפי הנראה מה ששגור בפי הבריות אינו דבר בטל ולא דבר ריק הוא, ועל כן נבוא לבאר ענין מאמר זה שהתיבות 'בראשית ברא' רומזות שהבריאות היא ראשית לכל.

הנה כימים הקדושים שעל"מ עמדנו כמה פעמים לבאר הענין שיום טוב של שמיני עצרת ושמתח תורה נקבע בסוף הימים הקדושים, אחרי ככלות כל ימי הרחמים והסליחות אשר התחילו בחודש אלול ואחר כך באו ימי ראש

כפשוטם, אלא היתה כוונתי באמירת 'יתלה בביטול תורה', שיתלה את תפילתו אל השי"ת שישלח לו רפואה שלימה במענת ביטול תורה, כלומר שהיסורים מבטלים אותו מן התורה, ומאחר שרצונו ללמוד תורה, וגם העולם צריכים לו, לכן ישלח ה' דברו וירפאהו למען יוכל לעסוק בתורה בכריאות השלימה בלי ביטול והפרעה.

בשיצא זקה"ק לשוב לביתו, היה נרעש ונסער ושאל את תלמידיו הבחורים שהתלוו עמו: האם שמעתם מה שאמר רבה של חוסט? ויענו לאמר, שאכן שמעו מה שהעיד על עצמו שאינו מוצא בעצמו עון ביטול תורה. נענה זקה"ק ואמר להם: לא מכך היתה עיקר ההתפעלות שלי, אלא כמה שנשמע מדבריו שהוא כבר עומד אחרי 'פשפש ולא מצא', דהיינו שיהודי כבן שבעים שנה יכול להעיד על עצמו שהוא כבר פשפש ועבר על כל מעשיו אשר עשה בכל ימי חייו, ולא מצא בעצמו שום עון שבעבורו יבואו עליו יסורים, ובנוסף לכך לא מצא בעצמו גם עון של ביטול תורה, זה חידוש גדול בעיני, ועל כרחך שהיסורים שבאו עליו הם יסורין של אהבה, עכד"ק.

ולענייננו למדים אנו מכך, שגם בתפילה להשי"ת על רפואת הגוף וחיים שאין בהם יסורים, הרי המטרה היא רוחנית ולשם שמים כדי שלא להתבטל מן התורה.

*

עוד מעשה מופלא ומדריגה גדולה יותר מזו שמעתי מפי הגה"ק מנאסויד

זו היא התכלית בתפילותינו בימים הקדושים ולא למטרה זו אנו עומדים בתפילה נוכח פני ה'. אבל אין תרעומת הזוהר הקדוש אמורה כלפי יהודי אשר גם בתפילתו על חיים ומזונות וכל צרכיו הגשמיים הוא מתכוון לשם שמים, למען יוכל לעשות עוד מצוות ומעשים טובים.

בן כשיהודי מתפלל על כריאות שלימה ושלא יבואו עליו שום יסורים, כוונתו לשם שמים כדי שהיסורים לא יבטלו אותו מן התורה, כפי שהיה מעשה אצל הגה"ק מהר"ם שיק זצוק"ל (ומעשה זה חשוב וחביב אצלי עד מאד, כיון ששמעתי מפי מוה"ר מענדל ז"ל, שהיה תלמיד חביב אצל זקה"ק בעל ייטב לב מסיגעט ז"ע, אשר היה נוכח בשעת סיפור זה המבהיל על הרעיון), כאשר זקה"ק מסיגעט בעל ייטב לב נסע לביקור חולים אצל המהר"ם שיק בעת שחלה את חוליו האחרון (וידוע גדול האהבה שהיתה בין צדיקים אלו, עד שכאשר התיישב זקה"ק שם והניח ידו על המיטה, נמל המהר"ם שיק את ידו של זקה"ק ונשקה ברוב חיבה. וגם זהו לימוד גדול כמה היו צדיקים נוהגים כבוד זה בזה, ואכמ"ל). היה זה ימים אחדים קודם הסתלקותו של המהר"ם שיק והיסורים גברו עליו עד מאד, והוא נענה ואמר לזקה"ק: איני יודע על מה ולמה באו עלי יסורים גדולים כאלו. השיבו זקה"ק: פשפש ולא מצא יתלה בביטול תורה (ברכות ה, א).

ענה לו המהר"ם שיק: ביטול תורה, זאת אין אני מוצא אצלי [ביטול תורה פינך איך ביי מיר ניקס]. אמר לו זקה"ק: חלילה, לא התכוונתי לדברים

להמשיך ולחיות? הלה שהיה אדם בער ומגושם השיב וענה לו בשפתו: הלא אומרים עליכם שאתם רב בישראל המבין דבר לאשורו, ואם כן פליאה לי עליכם שאתם שואלים אותי שאלה כזו, הלא בוודאי אני חפץ לחיות.

והמשיך האיש להסביר בכערותו מדוע הוא חפץ בחיים על אף כל יסוריו: זכורני מימי ילדותי שלמדתי בבית רבי או שמעתי בבית אמי שיש גיהנום של אש שבו נשרפים ובכך נפטרים בבת אחת מכל הצרות, ואם אכן הייתי יודע שאזכה לגיהנום זה, הייתי חפץ למות ולהישרף בגיהנום ובלכד שאפטר אחת ולתמיד מכל צרותי. כן שמעתי שיש גם גיהנום של שלג ששם קופאים מרוב הקור, ואלמלי ידעתי שיתנו לי גיהנום זה, הייתי חפץ למות כדי לקפוא מקור ולהיות כלה ונאבד, ולכל הפחות אפטר מכל הצרות שלי מעתה ועד עולם. אולם מה אעשה שאיני יודע מה בורא העולם מכין לי לאחר מיתתי, ויתכן שלא יתנו לי כלל גיהנום של אש ושלג אלא צרות אחרות, ואם כאן בעולם הזה יש לי אשה אחת חולנית ובעלת מום וששה בנים כאלו, הרי שלאחר מיתתי אולי יתנו לי עשר פעמים ככה, ומה לי ולצרה הזאת, הלא טוב חיי ממותי, והוא אשר דיברתי שאני חפץ להישארו בחיים...

בך היא דרכם של סתם בני אדם אשר חפצים שיאריך ה' את ימיהם עלי אדמות, כי לכלל חי הוא טוב מן האריה המת (קהלת מ, ד), וסיבת פחדם מפני המיתה לפי שהם חוששים מפני העונשים המצפים להם בגיהנום, והם

זי"ע, ששעות ספורות קודם שהסתלק המהר"ם שיק וצוק"ל מן העולם, ענה ואמר, כי נפשו בשאלתו שהשי"ת יוסיף לו שנות חיים, והוא מסכים לכך ומקבל זאת על עצמו אפילו על דעת כן שבמשך כל שעות היום לא יהיה שפוי בדעתו רח"ל, ורק למשך עשר דקות בכל יום תהיה דעתו צלולה ומיושבת עליו כדי שיוכל לקרוא קריאת שמע לפני השי"ת.

זאת היא מדריוגה נשגבה עד מאד, כי הנה בדרך כלל סתם אדם חושש להסתלק מן העולם הזה וללכת לעולם העליון, כי לכו יודע מרת נפשו שהוא הרבה לחטוא לפני ה' ועתיד הוא לירש גיהנום, ולכן הוא חפץ להמשיך לחיות עלי אדמות אולי יוכל עוד לתקן את אשר עיוות.

ואנב אורחא אספר דבר צחות ששמעתי מכ"ק אאמו"ר זי"ע, שבעיר דזיקוב התגורר יהודי אחד ששימש כשואב המים של העיר, הוא היה איש פשוט מאד ונבער מדעת, והיה מדוכא ביסורים ומכאובים רבים, בעל מום שאיבריו היו שבורים ועקומים, וזוגתו אף היא היתה בעלת מום יותר ממנו, וגם כל בניו היו בעלי מומים ומצורעים, גם כל חלי וכל מכה אנושה באה עליהם ל"ע, בנוסף על כך היתה בביתם עניות ודלות נוראה והגיעו עד פת לחם ממש, וכך היה מוקף בעוד צרות רבות ורעות שאין לשער.

פעם אחת פנה אליו הרה"ק רבי יהושע מדזיקוב זי"ע - שכידוע היה מחכימאי דיהודאי, וכנראה רצה לעשות לו איזה טובה לנשמתו בשאלה זו - ושאל אותו: אמור לי, כלום חפץ אתה

בעולם הבא, ובלבד שיוכל לעשות נחת רוח לבוראו בעולם הזה, ואפילו במצוה הקטנה ביותר ובאופן שכל יהודי פשוט מקיימה.

*

מדריגה גבוהה זו לבקש חיים רק כדי לעשות נחת רוח להש"ת במשך כמה דקות ביום, אפילו על חשבון השכר הטוב בגן עדן, אכן אינה מדריגה השווה לכל נפש, אבל יש בחינה השווה לכל נפש, שכאשר יהודי מתפלל בימים הנוראים על חיים אין כוונתו למטרה גשמית ולצורך עצמו, אלא כל סיבת חפצו בחיים היא כדי שתהיה לו אפשרות עוד לשוב בתשובה, שיהיה בידו להשלים ולפעול את כל מה שחיסר עד עתה, ושתהיה אפשר לו להרביץ תורה. הגה גם זו סיבה נכונה שהקב"ה יקבל את התפילות, ואין זה בכלל תרעומת הזוהר הקדוש על אלו דצווחין בצלותין ככלבים הב' הב' 'לנא' מוונא וחיי, כי גם בבקשתו על חיים ומונוות אין כוונתו לטובתו העצמית אלא לשם ה'.

על זאת מבקש כל יהודי, זכרנו לחיים וכו' למענך אלקים, כל חפצי בחיים היא למענך, כי מוטב שאשאר בחיים כי אז תהיה בידי אפשרות לומר עוד קצת תהלים, ללמוד עוד דף גמרא עם תוספות, ללמוד עם איזה נערים, לומר לפני יהודים את דבר ה', ולפעול לצרכי צדקה, ולפעול יותר ויותר בענינים שבין אדם למקום.

זהו שלימד והורה משה רבינו ע"ה את בני ישראל (דברים ה, ד) ואתם, בכל התפילות שאתם מתפללים על חיים,

מקווים שהש"ת יאריך ימיהם באופן שיוכלו לתקן את אשר עיוותו, כי עד יום מותו תחכה לו אם ישוב מיד תקבלו.

מה שאין בן אצל איש צדיק כמו המהר"ם שיק - אשר היה פוסק מובהק ומכל קצוי ארץ הריצו אליו את שאלותיהם - הרי הוא ידע בנפשו שמעולם לא חטא לפני הש"ת, וכפי שאמר שכבר פשפש ולא מצא בעצמו שום עון, ואם בן בוודאי לא היה לו לחשוש מפני המיתה, והיטב ידע ששכרו הרבה מאד על פי פעלו ובעולם העליון מצפה לו רכוש רב ולא יחסר לו שם מאומה, ובהיותו תלמיד מובהק של הגה"ק בעל חתם סופר וצוק"ל בוודאי הוא יהיה במחיצתו בגן עדן, או במחיצת שאר צדיקים קדושי עליון, ועם כל זאת אמר שהוא חפץ להישאר בעולם המנוגש הזה, אפילו אם במשך כל היום ישכב במימתו ותינטל דעתו ממנו, ובלבד שבמשך עשר דקות בכל יום תהיה דעתו צלולה, כי בזמן זה יוכל לקרוא קריאת שמע ולעשות נחת רוח להש"ת.

זהו חידוש נשגב ומדריגה נוראה אשר אי אפשר להשיגה בשכל אנושי, וזוהי המדריגה הגדולה של מסירות נפש כמצות 'ובכל נפשך' (דברים ו, ה), שאינו מוסר את גופו בעולם הזה, אלא הוא מוכן ומוזמן לוותר אפילו על השכר בעולם הבא כדי שיוכל לחיות בעולם הזה ולעשות נחת רוח להש"ת, ועל זאת שנינו (אבות א, ב) אל תהיו כעבדים המשמשין את הרב על מנת לקבל פרס, אלא הו' כעבדים המשמשין את הרב שלא על מנת לקבל פרס, דהיינו שיגיע למדריגה לוותר על כל הפרס המצפה לו

ששאלנו וביקשנו בימים אלו, לא למעננו
ביקשנו זאת, אלא ככולם היתה כוונתנו
למען תורתך הקדושה כדי שנוכל לשמור
ולעשות ולקיים את כל דברי התורה.

בזאת אנו מורים גם כיום הושענא
רבא, בסיום כל הימים
הקדושים, שכל מה שאנו חוזרים
ומבקשים שוב ושוב 'הושענא', בתחינות
ובקשות שהקב"ה ימלא כל משאלות
לבנו בגשמות, אין כוונתנו למובטנינו
ולהנאתינו, אלא הושענא למענך
אלקינו הושענא, דהיינו שכל בקשותינו
ומשאלות לבנו אנו זקוקים להם למענך
ולמען תורתך הקדושה, כדי שנוכל
להרבות כבוד התורה, להרבות לומדי
תורה, שאנו בעצמנו נעסוק יותר בתורה,
ויהיה בידינו להרביץ תורה ביתר שאת,
ויהיה אפשר לנו ללמד תורה לבנינו.

אשר על כן, כיום שמיני עצרת ושמחת
תורה אומר הקב"ה לבני ישראל
מאי דבעית שאל ויהיב לך, כי עד שלא
הקיפו התיבה בספרי תורה להורות שכל
הבקשות הם רק עבור התורה, עדיין לא
התעורר הרצון העליון ליתן לבני ישראל
כל משאלותם, כי למה ישפיעו שפע
עבור ענינים גשמיים והבלי הבליים, אבל
כיום זה בו אנו מוציאים את ספרי התורה
ובכך אנו מגלים דעת שכל הבקשות
שביקשנו בימים הקדושים לא היתה
כוונתנו למעננו אלא למען כבוד שמים
וכבוד התורה, אזי נפתחים כל השערים
וממלאים כל משאלותינו לטובה ולברכה.

*

בזה נבוא לבאר הרמז בפרשה זו, כי
הנה כל העולם הזה, העולם

תהיה כוונתכם מפני שרצונכם להיות
הדבקים בה' אלקיכם, ומחמת כן אתם
מבקשים להיות חיים כולכם היום.

ואלה הדברים אמורים לא רק בבקשה
על חיים, אלא בכל התפילות
והבקשות על צרכי האדם, שהכל הוא
רק לצורך גבוה כדי שנוכל לעבוד עבודת
הקודש כראוי, כי כאשר יהודי אינו שרוי
בבריאות השלימה ח"ו, או שיש לו איזה
עגמת נפש, שוב אין דעתו מיושבת עליו
ואין הוא יכול לפעול ולעשות מאומה
ולקיים מצוות, כך שגם כאשר הוא
מבקש 'הב מזונא, הב חי', אין כוונתו
לצורך עצמו, אלא כוונתו היא למען
כבוד שמים וכדי שיוכל לעשות נחת רוח
לבורא ית"ש.

*

בבן יבואר ענין קביעת יום שמיני עצרת
ושמחת תורה. כי הנה במשך כל
ימים הקדושים עומדים בני ישראל
ושופכים לבם לפני ה', איש איש
בתפלותיו ובקשותיו, שיחדש השי"ת
עליו את השנה הזאת לטובה ולברכה
ויתן לו כל מחסורו אשר יחסר לו,
ומחמת כן עלול ח"ו לזעוק המקטרג
בשמים, איך מלאו לבו של איש זה
להקיש על שערי רחמים ולהטריד אותנו
בעבור ענינים גשמיים והבלי הבליים כגון
אלו.

על כן, לאחר כל הימים הקדושים האלו
אנו עושים את יום שמחת תורה
שבו מוציאים את ספרי התורה ומקיפים
בהם את התיבה, ובכך אנו מורים
ואומרים, ראה ה' והביטא שכל העבודות
בימים הקדושים שעל"מ וכל מה

מלאכים נוונים מכך שאני חוגר עצמי באבנט בהכנה לתפילת ערבית (ועיין בהקדמה לספר נתיב מצוותך ד"ה כו). מזה אפשר לשער כמה גרודי מלאכי מעלה יש לאין שיעור ומספר, כאמור (איוב כה, ג) היש מספר לגרודיו, אשר נוונים מברכות קריאת שמע, מקריאת שמע ומתפילת שמונה עשרה. על כל פנים נמצינו למדים כי מרובים עד מאד צרכי המלאכים בשמים, וישראל במעשיהם ובמצוותיהם צריכים לספק את צרכי פרנסתם הרוחנית של מלאכי מרום, ולכן כאמור ארץ נבראת תחילה ואחר כך שמים, כי אי אפשר לברוא את השמים בלי להקדים לברוא את הארץ ויושבי בה, ועל כן בהכרח לספק צרכיהם הגשמיים של ישראל למען יוכלו לעבוד את השי"ת, ואז יוכלו מלאכי מרום גם כן לומר שירה לפני הקב"ה כאימה וכיראה.

זה שאמר הכתוב, בראשית ברא אלקים את השמים, אשר זו תכלית כל הבריאה, אבל כדי שהשמים יוכלו להיות בשלימות, לכן ברא הקב"ה גם ואת הארץ.

וזה הרמז באות ב' רבתי דבראשית, שרומז על ב' העולמות, העולם הזה והעולם הבא, ונרמזו שניהם באות אחת, שלא נמעה לחשוב ששני העולמות הם שני דברים נפרדים זה מזה ואין שייכות בין העולם השפל לעולם של מעלה, אלא נדע שבאמת שניהם אחד הם, והא בהא תליא, כי אי אפשר לתקן את כל העולמות העליונים רק על ידי מעשי המצוות בעולם הזה, ואי אפשר לקיים המצוות ולזכות לחיי העולם הבא רק על ידי שיש לאדם כל צרכיו בעולם הזה.

הגשמי, לא נברא לתכלית ולמטרה בפני עצמה, אלא תכלית בריאת העולם הזה היא רק הכנה וסיוע עבור העולם הבא, כדי שהאנשים בעולם הזה יוכלו לתקן את תיקון העולמות העליונים.

זה הביאור במה שמצינו (חגיגה יב, א) בית שמאי אומרים, שמים נבראו תחילה ואחר כך נבראת הארץ, שנאמר בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ, ובית הלל אומרים, ארץ נבראת תחילה ואחר כך שמים, שנאמר (להלן ב, ד) ביום עשות ה' אלקים ארץ ושמים, ע"כ, דהיינו ששניהם מודים שעיקר תכלית בריאת הארץ והעולם הזה היא כהכנה עבור השמים והעולם הבא, ולכן סברו בית שמאי שהשמים שהם העיקר והתכלית נבראו תחילה, אולם בית הלל סוברים שתחילה נבראה הארץ ואחר כך נבראו שמים, כי תחילה נבראה הארץ שהיא ההכנה והאמצעי לבוא לשמים ולעולם הבא, ובלי הארץ אי אפשר לברוא את השמים.

כדי שיוכל להיות נחת רוח בשמים, ושיהיה למלאכי מעלה כל סיפוקם ופרנסתם ברוחניות, ושהיו כל העולמות העליונים כתיקונם, לצורך זה היה בהכרח לברוא תחילה את הארץ, ורק אחרי שנבראה הארץ ומלואה תכלית ויושבי בה היה אפשר לברוא השמים, כי בני ישראל היושבים בארץ עושים רצונו של מקום, הרי זה בבחינת תנו עוז לאלקים (תהלים סח, לה), שמוסיפין כח בפמליא של מעלה כביכול (ראה וזה"ק פרשת בא, ח"ב לב, ב; איכ"ר א, לג; מגילה יא, א).

ידוע מה שאמר רביה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע: שמונים אלף כתות

הענין בזה, כיון שבימים הקדושים ביקשו בני ישראל בעיקר על ענינים רוחניים, ובכך תן פתוך וכו', מלך על כל העולם כולו בכבודך וכו', אבל כשמגיעים ימי שמיני עצרת ושמחת תורה מתחילים כבר לבקש קצת על גשמיות, כי ביום זה מתעורר בשמים שאם חפצים שאדם ישראל יתנהג כיהודי כשר בהכרח להשפיע לו גם גשמיות. וענין זה נמשך גם בשבת בראשית אשר היא שייכת עוד לימים הנוראים, ואף קוראים לשבת זו בשם מיוחד 'שבת בראשית', כי בשבת זו הוא הזמן להשפיע שפע גשמיות, כאשר קוראים בתורה בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ, אשר נרמז בו שאי אפשר לקיום השמים בלי הגשמיות בארץ, וכאשר אנו מטיילים בשבת זו את פרוסת המוציא בדבש אנו מכוונים, שתהיה לנו שנה טובה ומתוקה בגשמיות, ורק אז נוכל לעבוד את השי"ת ונוכל ללמוד תורה, ומתעורר בשמים שיאמר הקב"ה לכנסת ישראל, מאי דבעית שאל ויהיב לך, בני, חיי, ומזוני, ובריאות, שיתקיים הכתוב (דברים לז, כח) וישכון ישראל במח, שיישב כל אחד איש תחת גפנו ואיש תחת תאנתו, ורק כך יוכלו לעבוד את השי"ת.

לפיכך מתחילים את התורה דווקא בשבת זו ולא בחג השבועות, להורות ולעורר בשמים, שלא יתכן להתחיל ללמוד תורה מתוך דחק ומירוף ושעבוד, כשרעתו של אדם מרופה עליו מרוב התלאות ומרדת הזמן, כשהוא צריך להיות נע ונד בארץ ולהסתיר עצמו מפני הרודפים. וכל זמן שאין תקוותינו איתנה שבימים הקדושים הללו כתבו לנו

ומקריאת פרשה זו מתעורר שהקב"ה אומר לבני ישראל, מאי דבעית שאל ויהיב, כי אם לא תהיה ידו של אדם מספקת לקנות לעצמו גמרא נאה, שוב כמה ילמד; אם לא יהיה לו די ממון לשלם שכר לימוד למלמדים, כיצד יוכל לשלוח את בניו לתלמוד תורה; אם לא יוכל להספיק את צרכי בניו הנשואים שיוכלו ללמוד בכולל, ואת צרכי נכדיו הלומדים בכולל, שוב אך יוכלו המה ללמוד תורה. אמור מעתה שאם רוצים לגדל בנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות, זקוקים להרבה ממון, ולכן לטובת ולתועלת השמים צריכים להיטיב גם לארץ.

מזה אפשר לומר נובע מאמר העולם 'בראשית ברא' שראשית כל היא הבריאות, כי אמנם בריאות הגוף הוא ענין גשמי, אבל כבר נרמז בפסוק בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ, שכדי שיהיה טוב לשמים צריך לברוא את הארץ ולהשפיע כל צרכי העולם הזה, כי כל מה שיהודי מבקש על בריאות הגוף וכל צרכיו הגשמיים הרי זה ענין הנוגע לגבוה ולצרכי שמים, ולכן חייבים למלא את כל משאלתם בקשתו.

*

לבן מקובל בידינו שהימים הקדושים של חודש תשרי נמשכים עד לאחר שבת בראשית, ובשבת בראשית עוד היה אצלנו מעין ראש השנה, וגם המנהג למבול החלה בדבש גם בשבת זו בכל שלש הסעודות, ונהגו לעשות החלה עגולה לשבת בראשית כמו בימים הקדושים, ובצאנו היו הולכים אז להיפרד מן הסוכה.

הקב"ה היא, הוא בראה ונתנה לאשר ישר בעיניו, ברצונו נתנה להם, וברצונו נמלה מהם ונתנה לנו, ע"כ.

והדברים תמוהים, שהרי בוודאי לא התכוון רבי יצחק לשאול למה נאמרה פרשת בראשית בתורה, שהרי כל אות בפרשה זו היא חלק מהתורה, וספר תורה פסול אפילו אם יחסר אפילו אות י' של קין או אות ת' של מתושלח אות נ' של נמרוד (ועיין בספר צנצנת מנחם, דף ב, אות ב), ועל כרחק שקושייתו היא למה נאמרה פרשה זו בתחילת התורה, והרי היה לו להתחיל בהחודש הזה לכם ואחר כך ימצא מקום לכתוב את פרשת בראשית בחומש שמות או חומש ויקרא, ואם כן תמוה, מה זה שתירץ שאם יאמרו אומות העולם לישראל וכו', וכי אם היה מתחיל את התורה בפרשת החודש הזה לכם ורק אחר כך היה כתוב בראשית ברא, כלום לא היה אפשר גם אז לענות לאומות העולם מענה זו שכל הארץ של הקב"ה היא וכו' ברצונו נתנה להם וברצונו נמלה מהם ונתנה לנו, אתמהא.

עוד קשה, כלפי מי היה צריך להתחיל את התורה מבראשית כדי להודיע שהקב"ה ברא את העולם והוא נתנה לאשר ישר בעיניו, ממה נפשך, אם הדברים אמורים בעבור בני ישראל, הרי כל יהודי שאומר אני מאמין וכו' יודע שהקב"ה ברא את העולם, אפילו לא היה כתוב בתורה כלל פרשת בראשית, ואם הדברים אמורים בעבור אומות העולם, מה יועיל להם מה שכתוב בתורה פרשת בראשית, והרי הם כופרים בעיקר ואינם מאמינים באמונת בריאת העולם.

שנה טובה ומתוקה, שנה טובה ומבורכת מתוך בריאות השלימה, אי אפשר לנו להתחיל וללמוד תורה, וגלוי וידוע לפני הקב"ה כוחותיו המוגבלים והחלושים של האדם, שאי אפשר לו ללמוד תורה כאשר אין דעתו מיושבת עליו מחמת טרדות ודאגות שונות, ואין הקב"ה בא במרוניא עם בריותיו (ע"ז, א).

רק לאחר הימים הקדושים ואחרי שמיני עצרת ושמחת תורה, כאשר בני ישראל סמוכים ובטוחים שהקב"ה הכמיח להם מאי דבעית שאל ויהיב לך, ופעלו בתפילתם לתת להם שנה טובה ומבורכת, שנת מנוחה ושלוה, אז נפתח דף חדש ופרשה חדשה, ועתה הפעם אפשר כבר להתחיל את התורה, ועכשיו אפשר לקום ולהכניס את הילדים לתלמוד תורה, כי שוב אין צורך לדאוג מהיכן יהיה לשלם שכר לימוד. ומתחילים את התורה דווקא בפסוק בראשית ברא וגו', אשר כאמור בו נרמז שאי אפשר לקיים 'את השמים' רק כאשר מקיימים תחילה 'את הארץ' ומשפיעים שפע גשמיות. זה נראה לי ענין נכון.

*

בדרך זה יבואר מה שכתב רש"י, אמר רבי יצחק, לא היה צריך להתחיל את התורה אלא מהחודש הזה לכם (שמות יב, ב), שהיא מצוה ראשונה שנצטוו בה ישראל, ומה טעם פתח בבראשית, משום (תהלים קיא, ו) כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים, שאם יאמרו אומות העולם לישראל, לסמים אתם שכבשתם ארצות שבעה גוים, הם אומרים להם, כל הארץ של

העולם, כי אמרו חז"ל (פסחים סח, ב) אלמלא תורה לא נתקיימו שמים וארץ, שנאמר (ירמיהו לג, כה) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי, ונמצא שאם בני ישראל לא יעסקו בתורה ישוב העולם לתוהו ובוהו, ואז לא יהיה גם לאומות העולם מאומה מהעולם הזה, כך שלטובתם של אומות העולם שיהיה להם חלקם בעולם הזה בהכרח לתת לבני ישראל את כל צרכיהם הגשמיים בעולם הזה, כי רק כך יוכלו לעסוק בתורה ולקיים מצוות ומעשים טובים, ואז יהיה קיום לעולם ויוכלו גם אומות העולם ליהנות ממנה.

ובאמור, יסוד זה נרמז בפסוק בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ, שאנו מעוררים בשמים ושופכים שיח לפני ה', שאין אנו יכולים לעסוק בצרכי שמים אם לא יהיה לנו את הצרכים הארציים הנחוצים לנו, ועל כל פנים כשאני לעצמי יודע אני שרק אם יתנו לגופי העבור את כל צרכיו, שיהיה לי מוח צלול וראש שקט בלי שום מרדה, שכל איברי יהיו בריאים בלי שום מיחוש, אזי יהיה אפשר לי לעבוד את ה' עבודה תמה ולשוב בתשובה ולעסוק בתורה, ולכן בהכרח להשפיע עלינו כל צרכינו בעולם הזה, ואין זה גזל מאומות העולם, אלא זהו גם לטובתם, כי רק כך נוכל לעסוק בתורה ויהיה קיום לעולם ואז יוכלו אף הם ליהנות מהעולם.

זהו הביאור בדברי רש"י, ומה מעם פתח בבראשית וכו' שאם יאמרו אומות העולם לישראל, לסמים אתם שכבשתם ארצות שבעה גוים, ועיקר טענתם היא שלסמים אתם בכל ההנאות

ביותר קשה, מה פשר התשובה שמשויבים לאומות העולם, כל הארץ של הקב"ה היא, הוא בראה ונתנה לאשר ישר בעיניו, ברצונו נתנה להם וברצונו נמלה מהם ונתנה לנו, וכי כך היא המידה שהנותן מתנה לחברו רשאי לכוא לקחתה הימנו בכל עת שירצה, והלא לא נאמר להם מתחילה שנותנים להם את הארץ במתנה על מנת להחזיר.

אכן לדרכנו יתבאר, כי הנה ידוע (ראה תנא רבי אליהו זוטא פרק יא) שיעקב ועשו חלקו ביניהם את שני העולמות, יעקב נטל את עולם הבא ועשו נטל את העולם הזה, והנה כי כן באים הגוים במענה על בני ישראל, לסמים אתם שאתם נהנים מכל טובות העולם הזה, ומה לכם לנחול אחוות נחלה בארץ ולנחול מכל טוב הארץ, והרי כל זאת שלנו הוא.

אולם התשובה על כך היא, שאכן אם היתה מציאות שבני אדם יוכלו לעבוד את ה' כמלאכי מרום בלי להודקק לצרכים הגשמיים, ללא צורך באכילה ושינה ובגדים ללבוש, אז באמת לא היו ישראל נוטלים מאומה מהעולם הזה. אבל מאחר שנבראנו בגוף שפל ואפל, ובשעה שאדם רעב או צמא אינו יכול ללמוד, ובשעה שגופו מצטער מפני החום או הקור גם אינו יכול ללמוד, כי לא כל אחד יכול לדמות עצמו להגאונים הקדושים, המהר"ם שיק, מהרי"א מוידיתשוב ושאר קדושי עליון ז"ע, אלא סתם בני אדם אינם יכולים ללמוד תורה בשעה שחסר להם מצרכי הגוף.

לבן מותר לנו ליהנות מהעולם הזה, אף שבאמת העולם הזה שייך לאומות

ר'אה אלקים ש'יקבלו י'שראל ת'ורתו וכו'. בראשית' ברא' אלקים', סופי תיבות 'אמת', מלמד שברא הקדוש ברוך הוא העולם באמת, כמו שנאמר (תהלים קיט קס) ראש דברך אמת. ברא' אלקים' את', סופי תיבות 'אמת', ע"כ. ויש להבין הענין שבסופי התיבות בראשית ברא אלקים נרמז 'אמת' בהיפוך אותיות שלא כסדרן, שלא כמו בסופי תיבות ברא אלקים את אשר בהם נרמז תיבת אמת כסדרו.

והנראה בזה, כי הגה הקב"ה ברא את העולם הזה לתכלית שכל היצורים יעבדוהו, כמו שמברכים 'שהכל ברא לכבודו', ברם, העולם הזה הוא כולו שקרים וקשה מאד למצוא את דרך האמת, כפי שכבר מצינו במדרש (בראשית רבה ה, ה) שבשעה שבא הקב"ה לברוא את האדם נעשו מלאכי השרת כיתים כיתים וחבורות חבורות, מהם אומרים אל יברא, ומהם אומרים יברא, אמת אומר אל יברא שכולו שקרים, מה עשה הקב"ה נמל' אמת והשליכו לארץ, הדא הוא דכתיב (דניאל ה, יב) ותשלך אמת ארצה, ע"כ.

וכבר רמזנו על כך בשעת ההקפות בשמיני עצרת העעל"ט, כמה קשה כיום לעבוד את השי"ת בדרך האמת, שהרי כל יהודי חפץ להיות עובד ה', כל אחד משתוקק לעשות איזה מצוות ולפעול איזה ענין נעלה ומרומם למען כבוד ה', ולהתנהג בדרכי היושר והצדק, אך דא עקא, שהסטרא אחרא גוברת והמומאה משבשת את דעתו ומוחו של אדם שיהיה קשה לו למצוא את דרך האמת, וקושי גדול הוא ממש כקריעת ים סוף לדעת כיצד לעבוד את

שאתם נהנים מהעולם הזה ונוחלים נחלה בארץ, שהרי יעקב נמל' לעצמו את העולם הבא, ולפיכך הם אומרים להם, כל הארץ של הקב"ה היא, הוא בראה, והרי בתחילת הבריאה נאמר בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ, שהכוונה בזה שאי אפשר לעסוק בתורה בלי שיהיה לנו כל הענינים הארציים בעולם הזה, ונאמרה פרשה זו דווקא בפתיחת התורה, להורות שאנו עושים תנאי קודם למעשה ומגלים דעת קודם הלימוד שאי אפשר לנו לעסוק בתורה רק אם יתנו לנו כל צרכינו הגשמיים.

ומעתה בדין יש לנו למעון, שהקב"ה הוא בראה ונתנה לאשר ישר בעיניו, ברצונו נתנה להם, וברצונו נמלה מהם ונתנה לנו, הכוונה בזה, שאי אפשר לכם למעון מענת גזילה כמה שאנו יושבים בשלוה בארצות שבעה גוים ונהנים מהעולם הזה, כי אדרבה כל מה שאנו יושבים בשלוה בארץ ונהנים מטובת העולם הזה שהקב"ה נמלה מכם ונתנה לנו, היא לטובתכם ולהנאתכם, כי רק כך יהיה קיום לעולם הזה, כי אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי.

***

בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ.

בבעל המורים כתב כאן כמה רמזים, וז"ל, בראשית, אותיות א' בתשרי, נברא העולם וכו'. בראשית ברא, בנימטריא 'בראש השנה נברא' העולם וכו'. בראשית [ראשי תיבות] ב'ראשונה

שנה הלכתי לבדי כמה פעמים בלילות מויליאמסבורג עד איסט סייד דרך הגשר הגדול, מהלך שעה או יותר, בלי שיעלה על לב שיש להתיירא מפני שודדים וליסטים. גם ביום שמחת תורה היו יהודים באים אלינו בהליכה ברגלם מבארא פארק עד ויליאמסבורג, מהלך כמה שעות, בלי שום מורא ופחד, ואילו כיום אנשים וזחלים ורועדים לפתוח את הדלת בלילה שמא יפול עליהם שודד וליסטים, וזו רק דוגמא מהנעשה באמריקה הנחשבת לארץ מבורכת והמקום המוכר בעולם, וכן הם פני הדברים בכל העולם שכולו מלא טומאה ורציחה.

שגור כפי העולם המאמר 'אזוי ווי עס גוי'שט זיך אזוי יוד'שט זיך' [כל שינוי שנעשה אצל הגוים נעשה דוגמתו גם אצל היהודים], ולדאבוננו כשמתרופפת ההתנהגות הישרה אצל הגוים, נחלשים עמודי האמת גם אצל היהודים, להבדיל אלף אלפי הבדלות.

כל המתבונן רואה בעליל את גודל הירידה וההבדל שבין הדור שלפנינו לדור הנוכחי, וכמה הדורות פוחתים ויורדים מטה, הן בחוץ לארץ והן בארץ הקודש. אפילו לפני שלושים שנה בדור שאחרי החורבן האחרון, עוד נשארו לפליטה לטובה איזה צדיקים וזקני שארית בית ישראל, יראי ה' ותלמודי חכמים מהדור הישן, אשר לפי ערך הדור היה אפשר לומר עליהם שהיו בני דור דעה, והם היו כמו גדר שמירה על הדור, כי התכיישו מפניהם שלא להתיר כל דבר. לא כן בימינו עתה, אשר תצילנה און משמוע השמועות ששומעים חדשים

השי"ת באמת, בלי למעות ולילך ח"ו בדרכים משובשים ומעוותים, ושלא להימשך אחר הטועים שאין יודעים דרך האמת.

איני חפץ ח"ו ללמד חובה על ישראל קדושים, אבל הרבה יש לעורר ולהאריך בזה, בפרט בזמננו, כאשר המציאות היא שנתקיים בנו (ישעיה נט, טו) ותהי האמת נעדרת. הנה עומדים אנשים ומשקיעים הון תועפות וסכומי עתק בנסיון לתקן את העולם, זה בכה וזה בכה, שהרי כל אחד רואה ומרגיש שמצב העולם אינו כפי טוב, כל אחד רואה איך שהעולם פוחת והולך ויורד מטה עד לעמקי תהום, בגול וחמס ורציחה וניאוף, והכל רואים בחוש שאנו נמצאים בדור כמו דור המבול, ואפילו להבדיל אלף אלפי הבדלות הגוים מכירים בכך שהעולם יורד וטובע ביון מצולה ונופל מטה ומלאה הארץ חמס וטומאה. הנה כי כן, עומדים אנשים רבים למכס עצות ולהעלות רעיונות כיצד לתקן את העולם, אך כולם מעלים חרס בידם ואין בידם להושיע, וכמה שמוסיפים להשתדל ולפעול לתקן את העולם, העולם רק מוסיף ויורד מטה.

כאשר מתבוננים אפילו על ההבדל בין העולם של היום לעולם של לפני חמישים שנה, רואים כמה העולם נסוג אחור ושינה את מראהו מן הקצה אל הקצה, כי מי העלה כזאת על לבו לפני חמישים שנה שיוכלו להיות בעולם מעשי טומאה ורשע כמו שיש בדורנו, ומי פילל ומי מילל אז שאנשים יפחדו לצאת לרחוב העיר בלילות מפחד ורצחים וליסטים. זכרנו שלפני כשלושים

נשמה קדושה של איש צדיק אחד אשר הוא לבדו החזיר את כל העולם למוטב והציל את כל העולם, כמו שהיה אחרי חורבן בית המקדש שבא רבי יוחנן בן זכאי והוא לבדו החזירם למוטב ובכך הציל את כל העולם כולו.

כיוצא בזה היה כאשר שלחו משמים את נשמתו הקדושה של הרמב"ם, כפי שהעיד הרמב"ן (ראה אגרת הרמב"ן לרבני צרפת, כתבי הרמב"ן מהדורת ירושלים ח"א עמ' שלו-שנא; שם הגדולים, חלק גדולים, מערכת מ, אות קנ; שו"ת פאר הדור להרמב"ם סימן קנב) על הרמב"ם, שעד בואו למצרים לא ידעו שם כלל משמירת שבת וכשרות המאכלים וטהרת המשפחה, וכשבא הרמב"ם לשם לימד תועים בינה והדריכם בעבודת ה', ועל אף שהרמב"ם היה טרוד בכל שעותיו אצל המלכות, כמו שכותב באגרתו (אגרות הרמב"ם, לפסיא תר"ט, דף כה, ב) שרק בשבת קודש היה זמנו פנוי להתמסר לאחיו בני ישראל, בכל זאת הצליח הוא לבדו בקדושתו להחזיר למוטב את כל היהודים יושבי ארץ מצרים, עד שתיקנו אז לאמר בקדיש 'בחייכון וביומוכון ובחיי דמרנא משה בר מימון'.

גם בקורטובא שבספרד בדורם של הגאונים, מובא (ראה שם הגדולים, מערכת גדולים, מערכת ה, אות א [מו]; סדר הדורות, אלף החמישי, ד' אלפים, תש"ן) שאנשי המקום טעו בהרבה הלכות כיון שלא היו מאמרי חז"ל בידיהם, עד שסיבבו משמים שרכיבו חנוך נשבה על ידי שורדי ים והוליכו אותו לקורטובא, שם פרו אותו היהודים מידי השורדים, ופעם אחת שמע רבינו חנוך איך שהרב לימד

לכפרים, רחמנא ליצלן, איך שאנשים בודים מלבדם היתרים שונים משונים להתיר איסורים, בלי שמין של בושה. איני יודע אם ראוי לכנותם בשם רשעים ארורים, או שמא מסתבר יותר שהם רק שומים ופתאים שאינם יודעים בין ימינם לשמאלם, הם טועים בדרכי שקר בלי לידע כי שקר הוא, ובלי להרגיש הם מטעים את עצמם ומטעים את אחרים.

לנוכח ירדת ונפילת העולם, עומדים אנשים המבקשים לתקן את פני העולם בעצות שונות ודרכים שונים, היום קם אדם בהמצאה חדשה כשהוא טוען שאם יעשו כה יבוא העולם על תיקונו, ולמחרת קם אדם אחר בהמצאה חדשה וטוען שרק אם יעשו כה יתוקן העולם. האחד מתקן תקנה שיקבעו יום אחד בחודש ללימוד תורה, והשני מתקן תקנה שיקבעו יום אחד בשנה ללימוד תורה, ויום יבוא שיתקן אחד תקנה שילמדו רק שעה אחת בשנה, או שמא רק דקה אחת של תורה בשנה... וכל אחד מהם עומד על דעתו שרק תקנה זו תציל את העולם. כך מתחדשים דבר יום ביומו רעיונות משונים ומעוותים, ולדאבוננו כעבור זמן הכל מסתיים בלא כלום וכל העמל יורד לטמיון ל"ע, ואין אפילו מי שיצחק מהגעשה בעולם, כשהאמת היא כי קשה להחליט אם צריכים לצחוק או לבכות כשרואים מה שנעשה כיום בעולם.

*

אך זאת לפנינו בישראל, כל אימת שהיו דורות יורדים ושפלים, שהסטרא אחרא הביאה עליהם צרות ושמד שהורידו אותם עד לעפר, שלחו משמים

בורים ועמי הארץ גמורים, וגם היו להם הרבה הנהגות משובשות ומשונות, וכשראה שאין יודעים מאומה ממהרת המשפחה לקח על עצמו לעבור בכל בתי העיר וללמד את ההלכות הנוגעות לכל בית יהודי, ואף שימש בעצמו כבלי ממונה על מקוה הטהרה, וכשראה שאין להם שוחט נעשה הוא השוחט שלהם, ובראותו שאין להם מלמד תינוקות נעשה הוא המלמד תשב"ר לכל ילדי העיר.

גם היתה בידם קבלה משובשת שכל התוקע בשופר ראש השנה אינו מוציא את שנתו, ולפיכך היו בכל שנה הולכים אצל זקן חולה שנוטה למות שהיו בטוחים שימיו ספורים, והוא תקע לפניהם, וכמובן שמחמת תוקף חוליו אכן לא הוציא את שנתו, ומכך התחזקה הוכחתם שאכן התוקע אינו מוציא שנתו... עד שהגיע הרה"ק לשם, והוא תקע בשופר, למרות הפצרותיהם של תושבי המקום שביקשוהו שלא יעמיד את חייו בסכנה. כך מסופרים עוד סיפורים רבים שאי אפשר לספרם ברבים. והוא לקח על עצמו לתקן כל דבר שבקדושה, מקטן ועד גדול, עד שכעבור כמה שנים נשתנה המצב הרוחני שם לטובה עד לבלי הכר ונעשתה שפאלי לעיר ואם בישראל, מלאה חסידים ואנשי מעשה, ובניהם נהפכו להיות תלמידי חכמים, ולאות הכרת הטוב רצו בני העיר לקרוא לו בשם 'אבא', אך הוא לא הסכים לכך ונימוקו עמו שאין קורין אבות אלא לשלשה (ברכות טו, ב), והתיר להם רק לקרותו בשם 'סבא', וכך נקבע שמו לדורות "שפאלע זיידע".

שיעור במשניות ופירש מה ששנינו (פרה ג, ט; תוספתא יומא ג, ב) 'על כל הזאה מבילה' שעל כל הזאה צריך הכהן למבול עצמו במקוה, ונענה רבינו חנוך ושאל אותו, אם כדברך נמצא שטבל הכהן יותר מחמש מבילות שצריך הכהן למבול ביום הכיפורים, וכששמעו בני הישיבה את שאלתו תמחו זה אל זה ולא ידעו מה לענות, וכששאלו אותו להגיד להם את פירוש המשנה, ענה להם שאין הכוונה שהכהן טובל את עצמו במים, אלא הכוונה שעל כל הזאה צריך למבול אצבעו בדם, ומאותו היום ואילך באו כל התלמידים והציעו לו את כל שאלותיהם והוא ענה על הכל, עד שמינו אותו לרב עליהם, והוא העמיד שם את כל היהדות על תילה.

בן ידוע שבמרם באו הגאונים למדינת אפריקה, לא היה בנמצא שם אפילו ש"ס אחד שלם, וכשבא לשם רב נטוראי גאון כתב לבני ספרד את כל הש"ס מזכרוננו בעל פה (ראה ספר העתים, הלכות ברכת ועונג שבת, אות קעט), ובוזה החזיר את עמרת התורה ליושנה, וכעין מה שמצינו (בבא מציעא פה, ב) כמה גדולים מעשי חייא שעשה שלא תשתכת תורה מישראל.

בזאת היה גם בדורו של מרן הבעל שם טוב הקדוש זיעוב"י, שבקדושתו הרים והגביה את קרן הקדושה בכל העולם, עד שמקצת היהדות שעוד נותרה בדורנו הכל הוא בכוחו ובזכותו של הבעש"ט הקדוש.

כך היה גם אצל הרה"ק [רבי אריה לייב] הסבא קדישא משפאלי זי"ע, שבגלילות עירו קראו לו "זיידע", וזאת לפי שבשעה שהוא בא לעיר מצא שם

לא אכחד שבוודאי אנשים אלו כוונתם לטובה, וסבורים שהם הולכים בדרך האמת, אבל לדאבון הלב האמת שלהם משוכשת ומסולפת, שהרי אנו נמצאים בעולם השקר.

עיקר עבודת איש ישראל צריכה להיות, לבקש תמיד מהש"ת שיוכחו לנקודה של אמת, שכל מה שיעשה למען הש"ת יהיה באמת, וכבקשתינו בכל שבת ויום טוב, וטהר לבנו לעבדך באמת, כי הגרוע מכל הוא כשהעבודה מעורבת בשקר, ה' ישמרנו ויצילנו.

*

הדרך לזכות לנקודת האמת הוא רק על ידי לימוד התורה. יהודים קדושים, אני מתחנן בפניכם, ידוע תדעו ותקבעו זאת בלבכם, התורה הקדושה נקראת אמת, כאמור (משלי כג, כג) אמת קנה ואל תמכור (ברכות ה, ב), ועל ידי לימוד התורה אפשר לבוא לדרך האמת.

אך גם בלימוד התורה צריך להיזהר ללכת בדרך האמת, וכשמכניסים ילד לתלמוד תורה ובחור לישיבה, צריכים לברר מראש שהוא ילמד שם תורת אמת, לא תורה חדשה בשיטות לימוד חדשות וממחברים חדשים, כמו שיש כאלו שהנהיגו בזמננו לעסוק במה שהוא נדמה כסיפורי מעשיות, אלא שילמדוהו תורת אמת, התורה הישנה המסורה לנו מדור דור, גמרא עם פירוש רש"י ותוספות ומהרש"א ומהר"ם מפני יהושע וכו'.

אני מחויב לבקש זאת כעת בהתחלת הזמן, שיידעו ההורים והבחורים

צדיקים אלו ציוו להם משמים ללכת למקום פלוני, ונתנו להם ממרום כח אלקי, וכך עלה בידם בדברים היוצאים מן הלב ובדעת דקדושה להשפיע לטובה על בני ישראל, הם ידעו רפואה לכל מחלה בחולי הנפש והנשמה, וידעו מה צריכים לדבר אל בני ישראל ובאיזה אופן אפשר להוציאם ממש מחמישים שערי טומאה ולהביאם אל הקדושה.

*

אבל הצרה היום היא, שעומד אדם פשוט, אפילו אם הוא ירא שמים וכוונתו לטובה, כי אין דברינו ממושעים ושוטים, אבל בכל זאת אין הוא במדרגת צדיקים אלו שנתנו להם כח משמים לתקן את העולם, ואין דעתו מתקררת אם יפעל למען תיקונם של חמש מאות או אלף יהודים, אלא הוא רואה עצמו ראוי לתקן את כל העולם כולו, והוא בודה מלבו דרך חדשה אשר בכך הוא סבור לתקן את כל ששת מליוני היהודים הנמצאים כיום באמריקה, או לתקן את כל שלשת מליוני היהודים הנמצאים כיום בארץ ישראל.

זאת היא צרה אשר לא נהייתה כמוה, וסופו של דבר שבא לתקן ונמצא מקלקל והוא מביא אסון לעולם, כי איך לוקח אדם על עצמו דברים שהם למעלה ממנו ואין לו שום שייכות עליהם, ואין הם בגדר ובסוג שלו, כי מי הוא ומה הוא שידמה בנפשו לתקן את כל העולם, ואין הוא יודע שבמצב כזה אין מה לעשות מלבד להתפלל ולבקש שירחמו מן השמים לתקן את כל העולם.

כי כל אות נקרא אבן, ובהצטרף איזה אותיות יחד נבנה תיבה שנקרא בית הנבנה מכמה אבנים. והנה אותיות של כל אומה ולשון אינם רק אבנים, שאין באותיותיהן שום מילוי זולת הנכתב, אבל אותיות לשוננו הקדושה שבה נברא העולם, ובה ניתנה התורה, יש בכל אות מילוי מלבד הנכתב, ואם כן עם המילוי היא נקרא בית... ובוה פירש הרב הק' מה"ר מנחם מענדיל זל"ה מרימנוב (הובא באגרא דפרקא אות ערב) שעל זה אמר הכתוב (יחזקאל לו, כו) והסירותי את לב האבן מבשרכם, היינו הלשונות וכתובת אותיות של העמים, אשר המה אבנים, שלא נבנה מאחד מן בית, ע"ב דבריו הקדושים.

עוד זאת תשכיל ותבין, כי אותיות שלנו מתרבים ומתגדלים עד לאין מספר. על דרך משל, א' הוא אחד, ואם תקראנה במלואה אל"ף עולה קי"א. ואם תמלא אל"ף כזה, אל"ף למ"ד פ"א, עולה רס"ו. ואם תמלא זה המילוי, יעלה יותר עד אין מספר, וכן כל האותיות. אבל אם תאמר רק א ולא יותר, לא יעלה רק א'. וכן ב' שנים, וכן ג' שלשה. מה שאין כן אם תאמר המילוי, הרי יש בוה עוד מילוי דמילוי, אם כן יעלה עד אין מספר.

ובוה נבין ונשכיל שצריך המלמד תינוקות של בית רבן ללמוד עמהן בראשית למודי אותיות אל"ף ב"ת גימ"ל דל"ת במילואם, כמו שנמסר לנו בקבלה מאבותינו ואבות אבותינו. והן רבים עתה עמי הארץ הסוררים המורים הנקראים לעהרערט, הפורצים גרי עולם ללמד לנערי בני ישראל אותיות שלנו כמו אותיות של אומות העולם, היינו א' ב' ג' ד' וכו' בלא המילוי. אבל האיש הירא את דבר ה' ימנע רגל הילדים מן וכיוצא בהן, כי הן המה מארבעה אבות נוקין, ותולדותיהן כיוצא בהן. והנה ארסם ארס ברזל, שזה משורש פורה ראש ולענה המולידי מינות ואפיקורסות בלב הילד, ועין הרואה תעיד על זה בזמנינו, אשרי השומע ויחדל.

וכי תאמר מה בצע אם לומד האות ומילואו או כמו שנכתב לבר, אען ואומר להודיעך

מאנשי שלומינו, שיש לשלוח את הבנים ללמוד רק במקום שלומדים בדרכי אבותינו הקדושים ואין רוצים לשנות מאומה. לא באתי לומר שאצלנו אכן כבר הצלחנו לנהוג בכל מכל כל ממש כמו שנהגו אבותינו הקדושים, אבל על כל פנים הרצון שלנו הוא לנהוג בדרכם הקדושה, וראוי לכל אחד מאנ"ש שירשום את בנו ובנותיו למוסדות אשר בנו אצלנו לשם מטרה זו לילך בדרכי אבות. אמנם יש עדיין הרבה מה לתקן ולשפר, אך יתכן כאשר יתרבו ההורים שישלחו את ילדיהם להתחנך אצלנו, יתחזק כח הרבים ואז כשיהיה להם כח גדול יוכלו לתקן יותר בנקל את הדרוש תיקון.

*

אין כוחי עמדי ואני מדבר כמש באפיסת כוחות, אבל יש לדעת, שיש חילוק והבדל גדול אפילו באופן הלימוד של הילדים הלומדים א' ב', אם לומדים עמהם כדרך המתחדשים הלומדים את האותיות בהגייתו עם הנקודה בלבד אָ בְּ וכו', או שלומדים עמהם עם אותיות המילוי אל"ף ב"ת גימ"ל וכו', כמו שנהגו אצלנו מדור דור, וכבר התרעם על כך זקה"ק מסיגעט ז"ע^א. האמינו לי שכל ימי חייו של הילד

^א ראה בספה"ק ייטב לב (ריש פרשת בא, ד"ה והנראה לי) שמפרש מאמר שלמה המלך ע"ה (משלי כ, י-יב) אבן ואבן איפה ואיפה תועבת ה' גם שניהם, גם במעלליו יתנכר נער אם זך ואם ישר פעלו, און שומעת ועין רואה ה' עשה גם שניהם, זול"ק: על פי המבואר בספרים הק' ההבדל שבין אותיות שלנו לאותיות של אומות העולם, כי מבואר בספר יצירה (פ"ד מ"ח)

למד א' ב' בדרך המסורה לנו מדור דור, או שלמד כדרך המתחדשים, ואף שהדבר יפלא בעיניכם ואינכם מבינים מה חילוק יש באיזה צורה למד לקרוא עבר", והרי סוף כל סוף הוא מבטא את התיבות כמו כולם, אך האמת היא שזה עושה רושם בנפש הנער לכל ימיו חייו.

אני עוד זוכר כיצד הולך אותי כ"ק אאמור"ר זי"ע אל המלמד שילמד עמי אותיות א' ב'. אבי למד עמו כמו שלימדו אביו זקה"ק מגארליץ זי"ע, והוא למדו כמו שלמד עמו אביו זקה"ק מצאנו זי"ע, והוא למד כפי שלמד עמו אביו הרה"ק רבי אריה לייבוש זצ"ל, וכך נמשכת המסורה דור אחר דור עד יהושע בן שלמד ממושה רבינו, ובאופן זה למד אברהם אבינו עם יצחק בנו.

דרך זו של אבותינו היא דרך הלימוד אשר אסור לשנות ממנה, וכל המשנה ידו על התחונה. אפילו אם כוונתו של המלמד לטובה וסבור שבכך ימשכו עוד תלמידים ותלמידות לבתי החינוך, אבל בסוף מעשה לא יראו סימן ברכה בכך. כי כך היא הרכה של הטומאה שנותנת לפעמים לאדם להרויח סכום מאה דולר במטרה שבמקום אחר יפסיד אחר כך מיליון דולר, ושהוא יצליח לפי שעה באיזה הצלחה מועטת בשינוי דרך החינוך, אבל בסוף יפסיד מכך עשרות מונים, ונמצא קלקלתו מרובה.

בך הוא בכל השנים, הן בילד וילדה בגיל הפעומוט, והן כאשר הילד מתבגר יותר ולומד כבר חומש, משניות, גמרא, שבכל עת וזמן אסור לשנות אפילו זי כלשהו מהדרך המסורה לנו. כי

יהיה אפשר להכיר חילוק והבדל אם הוא

קושט אמרי אמת, הלא ידעת כי עיקר יסוד דת הישראלי להאמין בתורה שבכתב ובפירושה הנמסר לנו בעל פה, כדכתיב (להלן כד, יב) ואתנה לך וגו' והתורה זו שבכתב והמצוה זה פירושה שבעל פה, ומדן שאין מפורש בכתב כי אם נלמד מי"ג מדות שהתורה נדרשת בהן, ומדן מה שהוסיפו חז"ל ועשו משמרת וסייג לתורה ומצות שהן מדברי סופרים שנצטוינו (דברים יז, יא) לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך. והנה גוף האות הנכתב הוא למראה עיני הילד, והמילוי אינו רואה, וכשאומר לו שזה אל"ף הרי ל"ף נמסר לו בעל פה, והוא מאמין לו שכן הוא, הרי מחנכן ומרגילן להאמין בשתי התורות יחד שבכתב ושבעל פה. עוד יש כוונה, שבזה מיחד הדוידים תורה שבכתב ושבעל פה בכל אות ואות.

ועוד זאת, כי יסוד דת הישראלי להאמין בלבו הנאמר בקבלה מאבותינו ואבות אבותינו, יותר ממה שעניינו רואות בחוש ויותר ממה שמשיגי בעין השכל, כי אם מכה אמונה, וכשמדחך התינוק ללמדו גוף האות הנראה לעיניו עם המילוי שאין רואה, ומרגילו להאמין שכך הוא נמסר לנו מאבותינו, הרי מרגילו ביסוד האמונה להאמין בה' ובמשה עבדו ובדברי הנביאים והחכמים, אם כי אותותינו לא ראינו אין נביא אתנו כי אם אבותינו ספרו לנו מימי קדם, וחונן לנער וגו' גם כי יזקין לא יסור ממנו (משלי כב, ו), כי גירסא דינקותא עדיף, ונחקק על לוח לבו של הילד כמו על הספר, וכמו שאמרו חכמים (אבות פ"ד מ"ב) הלומד ילד למה הוא דומה לכותב על נייר חדש וכו'. מה שאין כן אותן המורים החדשים שמלמדין רק האותיות כמו שנכתבין א' ב', ואינו משמיע לאזניו מילואי האותיות, מרגילו להאמין רק במה שענינו רואות, ולא מה שאזנינו שמעו מאבותינו, וזה שורש המינות ואפיקורסות, וזה ברור ואמת לכל מבין ומאזין ומקשיב. עכתוד"ק עיי"ש עוד בארוכה, וכן בייטב פנים ח"ב, מאמר דבר הגדה, ומאמר שפת הים אות ה.

וסיפר לי, שכאשר למד שם ואמר 'זאגט דער הייליגער רש"י' [אומר רש"י הקדוש] ניגש אליו המשגיח והעיר לו בחריפות, מה זה שאתה מזכיר ואומר דער הייליגער רש"י, אמור נא 'זאגט רש"י'. משגיח זה החשיב עצמו כקנאי המוכן לשרוף את העולם בהבל פיו, ובכל זאת לא נתן לו להזכיר את קדושת רש"י, ובאמת הוא אינו אלא טועה בדרך טעות ומשובשת, כי סבור הוא שבכך יוכל לקרב יותר את נערי אמריקה, כי אם יאמר 'דער הייליגער רש"י' אולי הדבר לא ישא חן בעיני אותם נערים מגושמים ושוב לא יבואו ללמוד אצלו, ולכן סבר שהנכון הוא שלא לומר כן.

אך זהו ממש להיפך מדרך הלימוד אצלנו, שכבר מקטנות ואילך לימדו את הילד לומר דווקא 'זאגט די הייליגע תורה', והראו לו 'דאס איז א הייליגע אל"ף, און דאס איז א הייליגע ביי"ת' וכו' [זהו האל"ף הקדוש, זהו הבי"ת הקדוש], והמלמד היה מתנועע באמרו זאת, וכן הילד הפעוט היה מתנועע כשחזר את הדברים ששמע מפיו. כן היו מניחים דבש על האותיות ואמרו לו ללקק את הדבש, כדי שיראה כמה מתוקה היא התורה הקדושה. זהו סוג חינוך אחר ונעלה לגמרי, שהילד יידע שלא לומדים עמו סיפורי מעשיות או 'היסטוריה יהודית', אלא את התורה הקדושה, את הגמרא הקדושה, ואת רש"י הקדוש, וכך אפשר להיות קיום לתורה.

*

גם בכתי החינוך לבנות צריכים ללמוד באופן כזה, לא כמו הטועים ללמוד עמהם חומש וגמרא, ואולי סבורים שאם

אם משנים מדרך אבות שוב לא יפלא שגם כאשר בונים עוד תלמודי תורה ועוד ישיבות וכוללים, ומשלמים ממון רב לשכר לימוד, עם כל זאת אין הפירות צומחים יפה, ואדרבה, הבורות והעם ארצות גוברים עד שח"ו תפוג תורה. כל זאת מפני שבונים מלבם דרכים חדשות אשר לא שערום אבותינו, ואף שסוברים שהולכים בדרך האמת אבל האמת היא מסולפת, ואמת מסולפת היא גרועה משקר גמור.

*

דבר זה הורה לנו בורא כל עולמים בפתיחת תורתו הקדושה, בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ, וכדברי בעל הטורים, בראשית ראשי תיבות ב'ראשונה ר'אה א'לקים ש'יקבלו י'שראל ת'ורתו, אולם רמז הכתוב עוד שסופי תיבות של בראשית ב'רא אלקים הוא 'אמת', באופן שהאותיות הפוכות ואינן כסדרן, והרמז כזה, שבשעה שלומדים תורה צריכים להיזהר שלא תהא האמת מסולפת והפוכה, שלא ילמד את התורה בצורה מסולפת, ולא יתפתה אחר הטועים ומטועים, ושלא ירמה ויטעה את עצמו, אלא תהיה האמת ישרה כפי הנרמז בסופי התיבות של ב'רא אלקים א'ת, אשר האותיות 'אמת' הם כסדרן, וילמד את התורה אך ורק אצל אלו שרוצים ללמוד עמו בדרך האמת, כפי שלמדו אבות אבותינו, תורה הבאה יחד עם יראת שמים, וקושטא קאי (שבת קד, א).

לפני שנים רבות בא אלי אברך טוב והגון המרביץ תורה באיזה ישיבה (שלא אזכיר את שמה מפני כבודה),

מהרצ"א מדינוב זי"ע בעל בני יששכר, אשר רביה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע היה דודה, זכותה יגן עלינו ועל כל ישראל, לא ידעה כלל כיצד להתפלל בלשון הקודש, כי מימיה לא למדה לקרוא עבר"י, ובוראי שבימים ההם לא הלכה ללמוד בבית ספר, ובכל זאת זכתה לבן שהאיר את העולם, יצא ממנה גזע קדוש מאד עד היום הזה.

בי עיקר החינוך הוא היהדות, לנטוע בלב הבנים והבנות אמונת אלקים, אמונת צדיקים, דרך ארץ בפני התורה הקדושה, דרך ארץ לפני תלמידי חכמים ולומדי תורה, מיאום בתאוות העולם הזה. על זה צריך להיות מושתת החינוך, ולשם כך צריכים לבנות בית הספר לבנות, ועל חינוך כזה צריכים לילך במסירות נפש.

*

בן הוא בנוגע לישיבות, שאין הממרה של הישיבה להיות לעזר לבחורים למצוא שידוך וכדומה, אלא הישיבה הוא מקום של חינוך, מקום בו מחנכים את הבחורים לכל ימי חייהם. וכמוכן שבחורים העוסקים בתורה ממילא הם גם זוכים לדעה נעלה, ובחורים שהם תלמידי חכמים אמיתיים, כגון מי שכבר נבחן על אלף דפים גפ"ת בעל פה, ומתנהגים כפי שיהודי צריך להתנהג, יש להם כבר דעת שונה ונעלה לגמרי מעמי הארץ, וכל התנהגותם היא אחרת.

על זאת אמר הכתוב (משלי כב, ו) חנוך נעזר על פי דרכו גם כי זיקין לא יסור ממנה, הרי שתכלית החינוך הוא שהנער ישאר יהודי כשר לעולם ועד.

הבנות תוכלנה לבחון את החתנים שלהן יהיה בכך תיקון עולם... אבל האמת היא שלא מעלה ולא מוריד אם בת ישראל תדע ללמוד חומש או לא, אלא העיקר הוא שתדענה הבנות שיש בורא עולם.

מסופר שפעם גבה טורא בין שני צדיקים, ואחד הצדיקים - אשר היה גדול מאד כגובה ארזים גבהו ממש כמלאכי השרת - כתב לצדיק השני, איך הוא מרהיב לחלוק עליו, ושאלו שבעים שאלות של 'הידעת', הידעת לספור את האותיות בש"ס בכלי; הידעת את אותיות רש"י; הידעת ספרי; הידעת ספרא; הידעת מעשה מרכבה; הידעת את שבע התכמות וכו'. השיבו הצדיק השני, אודה ולא אבוש כי את כל 'הידעת' ששאלתני אינני יודע, אולם אחד אני יודע: וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד (דברים ה, לט)... כי מכל הידיעות הרי זו היא תכלית הידיעה.

אמנם ללמוד תורה לבנות - באופן המתור להן (ראה שו"ת דברי יציב יו"ד סימן קל"ט) - הוא דבר טוב, וחינוך הבנות הוא דבר טוב, והידיעות שרוכשות הן גם כן דבר טוב, אבל העיקר הוא שתדענה כי ה' הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד. ומכל שכן שיש להתרחק מבתי החינוך לבנות שמלמדים שמה שצריכים ללבוש את הבגדים הנאים ביותר ושצריכים הרבה כסף וכיוצא בזה. חינוך אמיתי הוא לחנך לאמונת אמת ולתורת אמת.

איני רואה לעצמי כל בוושה לספר רבים, שזקינתי, אמו של זקה"ק

והוא יודע שכל העולם נברא על יסוד ניצוץ היראת שמים שיש לכל יהודי בראש השנה, ראשית חכמה יראת ה' (תהלים קיא, י), או אפשר ללמוד עמו תורה.

ועל זה רמז הכתוב עוד, בראשית' ברא' אלקים', סופי תיבות 'אמת', והאותיות אמת הפוכות, ושוב רמז, ברא' אלקים' את', סופי תיבות 'אמת', והאותיות אמת ישרות, הרמז בזה, שאי אפשר ללמוד תורה כאשר האמת היא הפוכה ומשובשת, וכאשר לימוד התורה הוא בלי יראת שמים ויראת חמא, כי בזה אין שום תועלת בלימוד התורה, ועל הלומד באופן כזה נאמר (משלי כב, י) גרש לץ ויצא מדון, ואין להכניס לשיבה בחור שדעותיו עדיין מעוותות ומסולפות, אלא יש להנכו תחילה לדעות ישרות וליישר את דעתו שיזכה לאמת ישרה ונכונה.

יעזרנו השי"ת, וטהר לבנו לעבדך באמת, ובשנה החדשה הבעל"ט נוכח באמת לשמור ולעשות ולקיים את כל הקבלות שקבלנו על עצמנו בימים הקדושים, ולקיימם בדרך האמת, ונהיה אנחנו וצאצאינו וצאצאי צאצאינו כולנו יודעי שמך ולומדי תורתך לשמה, וננאל בנאולת עולם במהרה בימינו, אמן.

כשמכניסים ילד לכתה הראשונה בתלמוד תורה, או בחור בתחילת לימודו בשיבה, צריכים להנכו וללמדו באופן ובמטרה שגם כשהוא יהיה בן שמונים שנה ישאר תלמיד חכם, וכן בת ישראל תתחנך באופן שיידעו מראש כי כל ימיה תלך בדרך הישרה, וגם את בניה ונכדיה תחנך בדרך הטובה והישרה שגם הם יהיו לומדי תורה.

*

הנה עיקר הזמן שבו מתעוררים כולם לתשובה וליראת שמים, הוא בראש השנה, היום הרת עולם אשר מי לא נפקד כהיום הזה, ואין לך יהודי שאינו מתעורר בתשובה ביום זה, וזולת מי שהוא פחות ביותר.

זהו הכוונה בדברי בעל הטורים, בראשית, אותיות א' בתשרי, נברא העולם. בראשית ברא, בגימטריא 'בראש השנה נברא' העולם. בראשית ראשי תיבות ב'ראשונה ר'אה א'לקים ש'יקבלו י'שראל ת'ורתו. היינו שכיון שבראשונה ראה אלקים שיקבלו ישראל תורתו, הקדים להזהיר שלימוד התורה צריך להיות מתוך יראת שמים, ויש ללמד לתלמיד תורה רק אם הוא יודע כי בא' בתשרי נברא העולם, והוא מתעורר ליראת שמים תמיד כמו בראש השנה,

לשבת בראשית

מישראל אשר מקיים מצוות השי"ת כדבעי, הוא בכחינת הולך, ועל דרך הכתוב (זכריה ג, ז) ונתתי לך מהלכים בין

מוכא בספרים הקדושים (מגלה עמוקות, פרשת ואתחנן, אופן ג; עבודת ישראל, פרשת נצבים, ד"ה אתם נצבים) שאדם

לכיתו, וברוב כסילותו איבד בידים הזדמנות לחסוך לעצמו ולהרויח ממון רב.

אוי לאותה בושה ואוי לאותה כלומה, שכך עברו עלינו ימים קדושים ונוראים, ראש השנה יום הכיפורים ושמיני עצרת בו אומר השי"ת שאל מה דבעית ואתן לך (זוה"ק, פרשת נח, ח"א סד, ב; פרשת צו, ח"ג לב, א) ושמחת תורה, ואנתנו לא השגנו מאומה ולא פעלנו כלום. על דבר זה אנו מתבוננים בשבת בראשית, להיות הימים האלה נזכרים ונעשים בחשבון הנפש האיך היינו בגדר דדמך בריש שתא (עין מ"ו, אורח חיים סימן תקפג ס"ק ג, בשם הירושלמי), ולכן נקרא שמו שבת בראשית.

ברם גם אלו שזכו ונתעלו למדרגות גבוהות מאד, לאחר שעבדו את השי"ת באמת ובמסירות נפש ולמדו בקדושה ובטהרה, ובימי ראש השנה ויום כיפור היה לבם נשבר בהכנעה אמיתית, ובסוכות פעלו באופן של דידן נצח כמובא במדרש (ויק"ד ל, ב), ובמשך הימים הקדושים הכניעו יצרם והשפילו אותו עד לארץ - בכל זאת צריכים המה להיזהר בנפשם שלא ליפול לידי רשת הרשלנות שפורש להם יצרם הרע וחלילה להם לומר אחרי הימים הקדושים שעתה העת לנוח קצת. ועל זה מרמו שבת בראשית, נומריקון ב' ראשית (אור החיים הק, בראשית א, א), שאחר הימים הנוראים יש עוד ראשית וצריכים להתחיל העבודה מחדש ולא להפסיק בינתיים.

ועד כמה גדול הזהירות הנדרשת גם מבעלי השנות גבוהות, נלמד

העומדים האלה, כי בכח קדושת מעשיו הוא מתעלה והולך מעולם לעולם. ומובא מהרה"ק הרבי ר' בער ז"ע (ליקוטים יקרים, אות מט; ועין פסחים צד, ב) שבין כל עולם לעולם יש הבדל כמו בין עולם הזה לעולם העליון. והאדם צריך להתעלות ממדרגה למדרגה ולהתקרב יותר אל השי"ת, ובעונותינו הרבים אנן מה נעני, כשמקיימים מצוות מתוך הרגל וכמצות אנשים מלומדה.

אדם שעובד את ה' באמת, נשאר בו האימה ופחד של ראש השנה יחד עם התשובה של יום כיפור, ומתוך שהוא דבוק בהשי"ת הוא זוכה בחג הסוכות לבחינת צילא דמהימנותא צילא דקובה ושכינתיה (זוה"ק, פרשת אמור, ח"ג קג, א), אחר שמקיים שויתי ה' לנגדי תמיד (תהלים טו, ח) ואינו מסיח דעת אף לרגע מדביקות בהשי"ת, וממילא זוכה לבוא אחר כך לשמחת תורה, וכך הוא הולך תמיד ומתעלה ממדרגה למדרגה. אבל אנן בעניותן, כשמתבוננים בעצמנו אחרי שעברו הימים הקדושים, אנו רואים שכל זאת לא פעל בנו לעורר אותנו מתרדמתנו, ולא עוד אלא שהוספנו לפגום הרבה בעצם הימים הקדושים הללו.

והדבר דומה לאדם פתי המגיע אל יריד גדול שמוכרים שם הרבה חפצים יקרי ערך ומאכלים ערכים טובים למאכל ונחמדים למראה, וכל אנשי העיר באים לקנות בזול ולהביא אל ביתם עגלות מלאות כל טוב ברווח גדול, אבל הפתי הזה מסתובב שמה ולא שת לבו לקנות מאומה, אלא כלעומת שבא כן הולך, קרוע ובלוי ואינו נושא מאומה

הצורב את הגוף], ולאחר כל זה אני אומר לך, שאת הבחור הזה [יצר הרע] אי אפשר לנצח אלא בדף גמרא ותוספות, עכ"ל. לכן אחר שבימים הנוראים השכמנו באשמורת הבוקר להשמיע קולנו ושוועתנו, מבלנו במקוה וישבנו בתעניות וסיגופים, אנו מוציאים בשמיני עצרת ושמתח תורה את ספרי התורה ורוקדים עמהם, למען דעת כי אין לנו שיויר רק התורה הזאת ואין שום עצה אחרת לנצח את יצר הרע זולת לימוד התורה, אבל לולא התורה לא יעלה בידינו לכבוש את יצרנו הרע אשר עדיין עומד עלינו כבתחילה להפיל אותנו במכמורת רשתו ומתגבר ומתחדש עלינו בכל יום.

ויוֹרְמֵז בדברי רש"י (בראשית א, א; עין ב"ר א, א) בראשית בשביל התורה שנקראת ראשית וכו' ובשביל ישראל שנקראו ראשית וכו'. לרמוז שלא יתכן להיות יהודי ועובד השם, אלא על ידי התורה הקדושה, ולכן אסור להרפות מלימוד התורה אף להגע קט. ועל זה נאמר (ויקרא כו, ג) אם בחקותי תלכו, להיות בבחינת הולך, ופירש רש"י, שתהיו עמלים בתורה, כי רק בכח לימוד התורה מגיעים למדרגת הולך, ולכן גם כשמרגישים עייפות וחולשה לאחר היגיעה והעמל בדברי תורה, עדיין יש להמשיך ולהתייגע, דהלא אמרו חז"ל (ברכות סג, ב) אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה.

[מתוך שפע חיים, רעוא דרעוין, ח"א פרשת בראשית, מאמר יא, משנת תשכ"א]

מזה שלאחר שבני ישראל זכו בשעת מתן תורה לשמוע קול אלקים חיים מדבר מתוך האש, שהיא מדרגה נשגבה ביותר שניתן לבשר ודם להשיג, בכל זאת לא עמדה להם מדרגה זו ונכשלו בחטא העגל ועד שהמלך במסכו נרדי נתן ריחו (שיר השירים א, יב; ועין גיטין לו, ב). ויש לנו ללמוד מזה על חובת הזהירות, דגם מי שזכה למדרגות והשגות גבוהות ביותר, מכל מקום כל עוד ועיניו פקוחות הוא זקוק לנמירותא יתירא שלא ליפול ברשת הסמרא אחרא רח"ל, וכעין המובא בספרים הקדושים (נתיב מצוותך להרה"ק מקאמארא, הקדמת המחבר, ד"ה ובלמוד חכמה; היכל הברכה, פרשת תצא כא, כא) שבשעת הסתלקותו של הבעש"ט הקדוש הטו התלמידים אונם למוצא שפתיו, ושמעו אותו מלחש ואומר אל תבואני רגל גאווה, וגם הארזי"ל ביקש כזאת לפני מותו. כי גם אחר כל מדרגותיו הנוראות עדיין הוצרך לבקש אל תבואני רגל גאווה.

ויוֹרְתָן בזה טעם לדבר שמסמיכים התחלת התורה לסיומה, דאחר שסיימו כל התורה כולה והגיעו עד לעיני כל ישראל, חוזרים ומתחילים בראשית ברא אלקים, להורות שעדיין אנו עומדים בראשית דרכנו וכל נדמה שתמה עבודתינו.

סח לי כ"ק אאמו"ר מה שאמר לו דו"ה הגה"ק רבי אביגדור מדוקלא זי"ע, הלכתי לערוך גלות ובמשך חצי שנה לא החלפתי את כתונתי, התענית משבת לשבת והלקיתי עצמי עם בריעכין [עשב

דברי תורה

מכ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

שבת קודש זמן תשובה ומקור הברכה

הלא מקרא מפורש הוא (בראשית א, לא) וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד, והקב"ה הוא בעל הרחמים והחסדים הטוב והמטיב לכל העולם, וכל תכלית בריאת העולם היה בשביל האדם שיעבוד את בוראו, ואיך אפשר לומר על בחיר הנבראים נוח לו שלא נברא.

וביארנו בספרים הקדושים (עיין עיון יעקב, עבודה זרה ה, א; דרש משה על תהלים קמו, א) דאמנם אם לא היה מועיל תשובה על החטאים ולא היה שום תיקון לעבירות, וכל חוטא היה נידון לחומרא כמורד במלכות בלי שום יכולת לכפר, אזי היה נוח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא, כי אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא (קהלת ז, ב), אבל כיון שהקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו הקדים תשובה לעולם (פסחים נד, א), וכל יהודי שנכשל בחטא יכול להתחרט ולעשות תשובה ולתקן מעשיו ונסלח לכל עדת בני ישראל, ועל אחת כמה וכמה בתשובה מאהבה אשר זדונות נעשות לזכיות (יומא פו, ב), לכן שפיר נוח לו שנברא יותר משלא נברא. לכן אמרו עכשיו שנברא יפשפש במעשיו, רצ"ל במעשיו של הקב"ה, דהיינו מדוע ברא את האדם, ועל כרחך שאפשר לתקן

בתורה"ק (בראשית א, א) בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ.

בבעל הטורים, 'בראשית' אותיות 'ירא שבת' (תיקוני, הקדמה, דף ה, א), לומר לך שבוכות שבת נברא העולם, עכ"ל. ויש לבאר למה נברא העולם בוכות מצות שבת דייקא.

בסיום התורה (דברים לד, יב), ולכל היר החזקה ולכל המורא הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל. ויש לנעוץ סוף התורה בתחילתה.

יפשפש במעשיו ויעשה תשובה ויהא נוח לו שנברא

יש לומר על פי מאמרם ז"ל (עירובין יג, ב), שתי שנים ומחצה נחלקו בית שמאי ובית הלל, הללו אומרים נוח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא, והללו אומרים נוח לו לאדם שנברא יותר משלא נברא, נמנו וגמרו נוח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא, עכשיו שנברא יפשפש במעשיו, ואמרי לה ימשמש במעשיו. וכבר עמדו בזה (עין מהרש"א, מכות כג, ב; יערות דבש, חלק א, דרוש יב) דלכאורה איך אפשר לומר נוח לו לאדם שלא נברא,

כמה מנהגים של הימים נוראים, כמנהגנו שאוכלים חלות עגולות ומטבילין בדבש, ועדיין פורסים פרוכת לבנה, וכן אומרים הרחמן הוא יחדש עלינו את השנה הזאת לטובה ולברכה, וכל זאת כדי שיומשך עלינו רוח מזהר וקדושה ממרום וישאר עוד רוח הקדושה של ימי הרחמים. לכן נקרא 'שבת בראשית', לרמוז שעדיין יכולים להתחיל הכל שוב מבראשית.

וממעם זה מתחילים סדר פרשיות התורה לאחר שמחת תורה, ואף דלכאורה היו צריכים להתחיל אחרי חג השבועות שאז ניתנה התורה ודין הוא שנתחיל מאז לקרא התורה בפרשת בראשית. אלא רצו להראות דאף שעבר כל חודש תשרי אפשר עוד להתחיל הכל מבראשית ולשוב בתשובה שלימה. והרמז הוא דייקא בשבת קודש שהוא זמן תשובה כאמור.

שמירת שבת שמסוגל לתשובה מביא מורא לאדם

והנה משה רבינו פעל אצל פרעה הרשע במצרים שיניח לבני ישראל לנוח ממלאכתם ביום השבת, כדאיתא במדרש (שמות רבה א, כה), כשראה משה שאין להם מנוחה, הלך ואמר לפרעה, מי שיש לו עבד אם אינו נח יום אחד בשבוע הוא מת, ואלו עבדיך אם אין אתה מניח להם יום אחד בשבוע הם מתים. אמר לו, לך ועשה להן כמו שתאמר. הלך משה ותיקן להם את יום השבת לנוח. ובמור (אורה חיים, סימן רפא) הוסיף על זה, שכאשר נצטוו ישראל על שמירת השבת, שמח משה שבחר בו, וזהו ישמח משה במתנת חלקו.

ולהיות טוב לו שנברא, כי טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו.

והנה אמרו חז"ל (שבת ק"ה, ב) כל המשמר שבת כהלכתו אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש מוחלין לו. וכן איתא (בעש"ט עה"ת, פרשת יתרו, אות יא; תניא, אגרת התשובה, פרק י) 'שבת' אתוון 'תשב'. וכשהאדם שומר שבת כהלכתו ושב בתשובה הריהו יכול להתעלות מאד ולעבוד על עצמו לתקן מעשיו שיהיה טוב לו שנברא. ולכן בזכות שבת נברא העולם, כי כשמתקן מעשיו ועושה תשובה בשבת קודש, שפיר נוח לו שנברא והיה העולם יכול להיבראות.

'שבת בראשית' מורה שעדיין יכולים לתקן הכל כבתחילה

ויש לומר דלכן מכונה שבת זו 'שבת בראשית', מה שלא מצינו בשאר פרשיות. כי הנה עברנו כעת את חודש תשרי שהיינו טרודים בו בהרבה מצוות ומעשים טובים, בתפילות ובסליחות מתוך יראה ואימה, וכל אדם מישראל נתעורר לתשובה. אולם לב יודע מרת נפשו, ואדם עושה חשבון לעצמו ואומר, אוי לי שנשארתי כמו שהייתי מקודם, היאך העברתי את החודש הזה בלי שום הרהור תשובה.

על כן רצו תלמידי הבעש"ט להמשיך ההשפעות של הימים הנוראים עד שבת בראשית, כדי שלא יחשוב האדם שאפסה תקוה אלא יידע דעדיין אפשר לתקן ולשוב בתשובה שלימה לפני הבורא כל עולמים. לכן תקנו שעוד ינהגו

זהו שאמר הכתוב, ולכל הירד החזקה ולכל המורא הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל, דעל ידי שמושה רבינו גרם לבני ישראל שמירת שבת, הביא להם גם מורא גדול מאת ה'. ולכן פתחה תורה, בראשית ברא אלקים, בראשית אתוון ירא שבת, לרמוז על ענין זה דבזכות שמירת שבת זוכים למורא שמים ולתשובה שלימה.

[בשוה"ט ליל ש"ק פרשת בראשית תשס"ד]

ואיתא בספר העיקרים (מאמר רביעי, פרק נו) לפרש הפסוק (תהלים קל, ד) כי עמך הסליחה למען תורא, דמכיון שהקב"ה סולח לחטאים, ממילא זה מביא מורא לאדם, בודעו דאם לא יעשה תשובה יקבל את עונשו, ואילו אם ישוב מיד יקבלו הקב"ה באהבה. ונמצא דבוה שמושה רבינו השפיע לבני ישראל במצרים שיוכלו לשמור שבת שהוא זמן תשובה כנ"ל, עורר על ידי זה שיהיה להם מורא שמים.

*

בית המקדש הראשון, דכתיב ביה (איכה ה, יח) על הר ציון ששמים, ויצחק קראו 'שדה', היינו בית השני, דכתיב ביה (ירמיה כו, יח) ציון שדה תחרש. ואילו יעקב קראו 'בית', היינו בית השלישי, דכתיב ביה (ישעיה כ, ג) לכו ונעלה אל הר ה' אל בית אלקי יעקב.

וזהו שנרמז בראשית הבריאה, בית ראש דייקא, היינו בית השלישי שנקרא בית, שהוא תכלית כל הבריאה, שכך העולם נברא מתוקן ומזומן עד שבא חטא אדם הראשון וירדה זוהמא לעולם, עדי יתוקן עולם במלכות שדי ויהיה העולם ראוי לבית העתיד. ולכן רמזה בראשית הבריאה לומר שזהו תכלית הבריאה.

עבודת משה רבינו וכל איש ישראל לקרב את תיקון השלם

בהאמור יש לנעוץ סוף התורה שם נאמר (דברים לד, יב) ולכל הירד החזקה ולכל המורא הגדול אשר עשה

בתוה"ק (בראשית א, א) בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ. ובבעל הטורים, 'בראשית' אותיות 'בית ראש', כלומר בית המקדש ראשון, שנאמר (ירמיה יז, יב) כסא כבוד מרום מראשון מקום מקדשנו, עכ"ל.

בית השלישי הוא תכלית בריאת העולם

נראה לומר שנרמז כאן גם בית המקדש השלישי, על פי הגמרא (פסחים פח, א), מאי דכתיב (ישעיה ב, ג) והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ה' אל בית אלקי יעקב, אלקי יעקב ולא אלקי אברהם ויצחק, אלא לא כאברהם שכתוב בו 'הר' שנאמר (בראשית כב, יד) אשר יאמר היום בהר ה' יראה, ולא כיצחק שכתוב בו 'שדה' שנאמר (שם כד, סג) ויצא יצחק לשוח בשדה, אלא כיעקב שקראו 'בית' שנאמר (שם כח, יט) ויקרא את שם המקום ההוא בית א-ל.

ובמהרש"א כתב, דמה שאברהם קראו 'הר', הכוונה על

וכו', עשו בית לאב שיבוא וישרה אצל בניו, ולכך נאמר ועשו לי מקדש. ע"כ.

הרי שהבורא כל עולמים מבקש מבניו שישתדלו להכין לו מקום בתחתונים לשרות ביניהם, ושתמיד יפעלו ויעבדו לשם כך, ולא יתייאשו בכל מצב שיהיו, בין אם הם במדרגה נעלה שנקראים בנים למקום והוא נקרא אבינו, וזה בזמן שישראל עושין רצונו של מקום (בכא בתרא י' א), ובין אם אין עושין רצונו של מקום ואין נקראים בנים אלא בבחינת נמשל כבהמות נדמו (תהלים מז, יג) והם בני אדם הדומין לבהמה (חולין ה, ב), דגם אז חשק ה' להיות רועם ולשרות בתוכם. ואפילו במצב יותר שפל, שכבר אבדו כל חיות נפשם והרי הם כצומח בעלמא, גם אז חשק ה' להיות שומר עליהם ולשרות בתוכם.

וזהו, בית רא"ש, נטריקון ר'ועה א'ב ש'ומר, שבכל מצב רצונו שיהיה לו בית להשראת שכינתו בינינו.

השומר קדושת ביתו זוכה לשפע שהוקצב לו בראשית הבריאה

או יאמר ברמו 'בית ראש', על פי דברי זקה"ק בעל עמרת צבי מזוידטשוב זי"ע (הובא בתכלת מרדכי, פרשת תוריע, אות יד) על הפסוק (תהלים לו, ט) וירוין מדרשן ביתך ונחל עדניך תשקם, דהנה בי"ג מדות של רחמים אשר על ידם נשפע חסד ורחמים נאמר (שמות לד, ז) נצר חסד לאלפים, ועיקר העבודה לעורר רחמי שמים להמשיך השפעות ורחמים מנחל עליון לנחל תחתון, אולם על ידי החטא נשבר ונפגם צינור ההשפעה ומתהווה הפסק

משה לעיני כל ישראל, לתחילתה, בראשית ברא וגו'. כי כל עבודתו של משה רבינו וכל פעולותיו היו להביא לתיקון השלם, להרבות הדעת ולהשרות השכינה בתחתונים. וזהו, ולכל היר החזקה ולכל המורא הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל, וכל פעולתו היתה למוען בראשית - בית ראש, לבנות את בית העתיד ולתקן עולם במלכות שדי.

אך באמת שעבודה זו מוטלת על כל איש ישראל באשר הוא, שעליו לדאוג מפני צער השכינה ולפעול במעשיו לקרב את התיקון השלם ולגלות מלכות שמים. וזאת יכול לפעול על ידי תורה ומצוות שיעסוק בהם לעשות נחת רוח ליוצרו. וזהו, לעיני כל ישראל - בראשית בית ראש, שעל כל אחד ואחד מוטל ענין זה, לפעול לבנין העתיד שהוא תכלית כל הבריאה, ולבקש ולהתחנן בנה ביתך כבתחילה וכונן מקדשך על מכונו, ולזעוק על מלכות שמים, ממקומך מלכנו תופיע ותמלוך עלינו מהרה לעולם ועד.

הקב"ה חפץ להשרות שכינתו בישראל בכל מצב

עוד יש לומר ברמו 'בית ראש', כי 'ראש' ראשי תיבות ר'ועה א'ב ש'ומר, ועל פי דאיתא במדרש (שמו"ר לה, ג), אמר הקב"ה לישראל, אתם צאני ואני רועה וכו' עשו דיר לרועה שיבוא וירעה אתכם, לכך נאמר (שמות כה, ח) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, אתם כרם וכו' ואני שומר וכו', עשו סוכה לשומר שישמור אתכם, אתם בנים ואני אביכם

לקליפות ולסמטרא אחרא לבקוע בתוכה (זוה"ק, פרשת פנחס, ח"ג דף רמז, א). ואכן כשאדם מתנהג בקדושה ובטהרה אזי נשאר ביתו בנוי ומבוצר בפני כל הקליפות והסמטרא אחרא לבלתי גשת אליו. וזהו מדת 'נצר חסד' בנימטריא 'בית', שאז ננצר ונשמר כל החסד המושפע לו בתוך בית שלו שהוא רשות הקדושה, מקום להשראת השכינה שיש בקרבו, ואין רשות לשום קליפה להיכנס וליטול מן השפע שהושפע אליו.

אך כשפורץ את גדרות הקדושה הריהו יוצא לרשות הרבים שמרמוז על הטומאה והסמטרא אחרא המזהמים את אויר רשות הרבים, והקליפות שורצים באוירא דרשות הרבים בכל מיני צורות ולבושים [וכידוע מכ"ק אאדמו"ר זי"ע גם כיום ישנם שדים ורוחות המזיקים לאדם בצורת אסונות דרכים ושאר מיני פורעניות המתרגשות לכוא בדרך רח"ל], והם מקבלים כוחם מכה החטא הגורם לביטול רשות היחיד הוא הקדושה ונפילת מחיצות הבית, שכן פרצה קוראת לגנבים וכוחות הטומאה הבאים ונוטלים מכל השפע שהושפע לו, וכוחם מתגבר והולך רח"ל להזיק ולהשחית, כי נפרץ ה'בית' וכל השפע מוטל כ'דשן' שהוא הפקר וכל הרוצה ליטול.

וזהו, לעיני כל ישראל - בראשית 'בית ראש', שעל כל איש ישראל מוטל לשמור את ביתו שהשפיע לו הקב"ה שהוא רועה וזן ומפרנס את כולם לכל צרכם, ורק החטא גורם שיאבד השפע. ואיתא בספה"ק דברי יחזקאל (פרשת בראשית, ד"ה חבור סיום) לעיני כל ישראל ראשי תיבות 'כל', והיינו שמוטל

ומחיצה בין מקור השפע לעם ישראל, ואז סרים אותיות ח"ן, היינו נ' של נצר וח' של חסד, כי רק לענוים יתן ח"ן (משלי ג, לד), מה שאין כן החוטא אשר סר חינ"ו מעליו, ואז מתייבשות 'נצר חסד' נשארים רק אותיות צ"ר ס"ד, צר מלשון איש צר ומרמוז על מדת הדין, ואותיות 'סד' בנימטריא 'דין'. והתייבשות 'צר סד' בנימטריא 'דשן', ואילו כשהתייבשות 'נצר חסד' בשלימות הם בנימטריא 'בית' ונתעורר בחינת נ'צר ח'סד ל'אלפים, ר"ת נחל, כי זוכים אז להוריק ברכה מנחל עליון.

וזהו ירווין 'מדרשן ביתך', היינו שיתהפך מבחינת 'דשן' בנימטריא צ"ר ס"ד, ל'בית' שבנימטריא 'נצר חסד', ואז יהיה 'נחל' נוטריקון נ'צר ח'סד ל'אלפים, 'עדניך תשקם' שיושפע עליו שוב מדה זו של חסד ורחמים, עכתודה"ק.

וביאור הענין יש לומר, שהחטא גורם לבטל כל ההשפעות הנשפעים לאדם, שכן הבורא כל עולמים ברחמיו זן ומכין לכל אדם את כל צרכיו, ועוד בשעת בריאת העולם השפיע לכל אחד ממקור שפע עליון, והכל ערוך ומוכן לאדם. וכפי שביאר כ"ק אאדמו"ר זי"ע את הנוסח שלנו בברכות השחר, שעשה לי כל צרכי, בלשון עבר, שכבר בראשית הבריאה תיקן הכל לכל אחד ואחד, ומן הראוי היה לכל אדם שלא יהיה לו שום מחסור כלל, אלא כיון שמרע את מעשיו הוא מקפח פרנסתו, והטומאה יונקת את כל השפע שהיה ראוי לכוא עליו.

והנה בית הוא רשות היחיד שאין דריסת הרגל לרבים בתוכה, והוא סימן לקדושה כידוע שאין רשות

ללמוד הלכות שבת מדי שבת בשבתו לידע כדת מה לעשות לבלתי לבוא לידי שום נרנוד ופקפוק, והיא מסייעתו לשמור גם על קדושת נפשו - אזי היא תנצור על השפע והברכה המושפעים לו.

ולבן זהו דווקא בשבת קודש, כי שבת היא גם מקור המושג רשות היחיד כי ארבע רשויות נאמרו בשבת, ועל ידי קדושת שבת יהיה בראשית - 'בית ראש', שבתו יהיה שמור ומנוצר על כל השפע שהושפע לו מאת הבורא כל עולמים. ונקבעה שבת זו אחר הימים הקדושים, שבו נכתבו ונחתמו בספר פרנסה וכלכלה, ובחג נידונין על המים (ראש השנה טו, א) ועמדנו בתפילת גשם ביום שמיני עצרת, ובא להזכירנו שנשמור על כל אלה לבלתי יאבד, על ידי שמירת קדושת הבית.

[בושה"ט ליל ש"ק פרשת בראשית תשס"ה]

על כל אחד להכין כלי לשמור השפע שנשפע לו שלא ילך לקליפות ח"ו, וזה על ידי שיחזק את גדרות הקדושה קדושת 'ביתו' ולא יתן המשחית לבוא אל תוך 'בתיכם'.

שמירת הברכה הבאה בשבת קודש

ואפשר שלכן נקרא 'שבת בראשית', כי שבת היא מקור הברכה כדאיתא בזוהר הקדוש (פרשת יתרו, ח"ב דף פה, א) דיום שבת קודש משפיע על כל ששת ימי המעשה שלאחריו, ושבת נקראת יומא דברכתא דמינייה מתברכין כל שיתא יומי ולא שביק לגרמיה כלום עיי"ש. ולכן כשמקבל אדם מישראל על עצמו לשמור שבת כהלכה, ואף מתחיל בשבת זו ללמוד הלכות שבת, כי כן ראוי להתחיל בשבת זו של ראשית השנה

יעמדו על הברכה ידידינו הנכבדים שהרימו תרומתם קודש להרפסת הגליון

הרה"ח ד' **יעקב יוסף מילר וב"ב** הי"ו - ראש הקהל דקהילתנו הק' באנטוורפן

לעילוי נשמת המיו

הרה"ח ר' **אברהם משה** ב"ר שלמה ז"ל - נלב"ע ביום א' במרחשון תשס"ד

ולעילוי נשמת בתו

מרת **חיה רפאלה** ע"ה **קרמר** - נלב"ע ביום ב' במרחשון תשס"א

תנצב"ח

*****

מרת **שרה ברכה** בת רחל ז"ל

נלב"ע ביום ב' במרחשון תשע"א

מרת **מזל טוב** בת חנה ז"ל

נלב"ע ביום ב' במרחשון תשע"ח

תנצב"ח

לעילוי נשמות

מוה"ר **יצחק בן סולמנה** ז"ל

נלב"ע ביום ט' במרחשון

וזוגתו מרת **נחמה** בת אלגרה ז"ל

נלב"ע ביום י"א במרחשון

יעמדו על הברכה ידידינו הנכבדים
שהרימו תרומתם קודש להדפסת הגליון

הרה"ג ר' אהרן וייספיש שליט"א - ירושלים
לזכות נכדו אברהם יהושע העשיל שיחי' שנולד במזל טוב
בן בכור לבנו הר"ר חיים יחיאל הי"ו, חתן הרה"ח ר' צבי יקותיאל וורובל הי"ו
יזכו לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט, ולרוב נחת ואושר כה"י

הר"ר יחיאל בויס הי"ו - בני ברק
בן הרה"ח ר' יהושע הי"ו, וחתן הרה"ח ר' יעקב יהודה בינדר הי"ו
לזכות בנו שמואל שלום אריה שיחי' שנולד במזל טוב
יזכה לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט, ולרוב נחת ואושר כה"י

הר"ר מנשה הלוי גרינשטיין הי"ו - קרית בעש"ט, פתח תקוה
בן הרה"ח ר' שמואל זנוויל הלוי הי"ו, וחתן הרה"ח ר' יחזקאל רייך הי"ו
לזכות בנו בכורו נתנאל הלוי שיחי' שנולד במזל טוב
יזכה לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט, ולרוב נחת ואושר כה"י

הר"ר אהרן דוד ויזל הי"ו - בני ברק
בן הרה"ח ר' טוביה הי"ו, וחתן הרה"ג ר' יעקב מרדכי רייך שליט"א
לזכות בנו שלמה יחיאל שיחי' שנולד במזל טוב
יזכה לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט, ולרוב נחת ואושר כה"י

הר"ר שאול אריה אסקל הי"ו - ירושלים
בן הרה"ח ר' אברהם מרדכי הי"ו, וחתן הרה"ח ר' משה אליעזר שמעון הי"ו
לזכות בתו תחי' שנולדה במזל טוב
יזכה לגדלה לבעל תורה לחופה ולמעש"ט, ולרוב נחת ואושר כה"י

הרה"ח ר' דוב בער לוי הי"ו - קרית צאנז, נתניה
בן הרה"ח ר' אלימלך הי"ו, וחתן הרה"ח ר' יצחק ארנפלד הי"ו
לזכות בתו תחי' שנולדה במזל טוב
יזכה לגדלה לבעל תורה לחופה ולמעש"ט, ולרוב נחת ואושר כה"י

הר"ר **אפרים מנחם פרידמן** הי"ו - קרית צאנז, נתניה
בן הרה"ח ר' בן ציון הי"ו, וחתן הרה"ח ר' יוסף פורטגאנג הי"ו
לזכות בתו תחי' שנולדה במזל טוב
יוכה לגדלה לבעל תורה לחופה ולמעש"ט, ולרוב נחת ואושר כה"י

הר"ר **חיים שלום צבי פרידמן** הי"ו - קרית צאנז, נתניה
בן הרה"ח ר' כתר"אל הי"ו, וחתן הרה"ג ר' מנחם מענדל שולדינר שליט"א
לזכות בתו תחי' שנולדה במזל טוב
יוכה לגדלה לבעל תורה לחופה ולמעש"ט, ולרוב נחת ואושר כה"י

הר"ר **יהודה שטראה** הי"ו - קרית צאנז, נתניה
בן הרה"ג ר' אהרן שמואל שליט"א, וחתן הרה"ג ר' נפתלי צבי מרמורשטיין שליט"א
לזכות בתו תחי' שנולדה במזל טוב
יוכה לגדלה לבעל תורה לחופה ולמעש"ט, ולרוב נחת ואושר כה"י

הרב **גיל ציון אייזנבך** שליט"א - ירושלים
לעילוי נשמות
אביו הרה"ח ר' **שלום לייב** כ"ר אברהם אבא ז"ל
נלב"ע ביום כ"ג תשרי תשס"א
ואמו מרת **העניא שרה** כ"ר מתתיהו ז"ל - נלב"ע ביום ל' מרחשון תשס"ד
תנצב"ה

הרה"ח ר' **שמואל הכהן ברגר** הי"ו - בני ברק
לעילוי נשמת
אביו הרה"ח ר' **ראובן זאב** הכהן כ"ר שמחה בונם הכהן ז"ל
נלב"ע ביום כ"ח תשרי תשל"ז
תנצב"ה

הרה"ח ר' **יהודה לייב למברגר** הי"ו - קרית צאנז, נתניה
לעילוי נשמות
אביו הרה"ח ר' **עזריאל חיים** בן הרה"ח ר' משה ברוך זצ"ל
נלב"ע ביום י"ז טבת תשע"ו
אמו מרת **איטה יהודית** ע"ה כ"ר יהושע יחזקאל ז"ל
נלב"ע ביום ב' דר"ח מרחשון תשנ"ה
תנצב"ה

הרה"ח ר' מאיר יחיאל קץ הי"ו

מגדל העמק

לזכות בנו המו"מ בתויר"ש הבה"ח לוי יצחק שיחי

לרגל שמחת נישואיו במזל טוב

עב"ג תחי' בת הרה"ח ר' ניר חבושה הי"ו

החתונה אי"ה ביום שלישי הבעל"ט, א' דר"ח מרחשון, ב'היכל רוזנברג' קרית צאנז נתניה
יזכו להקים בית נאמן בישראל ויעלה זיווגם יפ"ה יפ"ה, ולרוב נחת ואושר כה"י

המחותנים, הרה"ח ר' אהרן אליעזר קניג הי"ו - ביתר עילית

והרה"ח ר' משה בצלאל הכהן שאטן הי"ו - קרית צאנז, נתניה

לזכות בנו המו"מ בתויר"ש הבה"ח דוד קניג שיחי

ובתו הכלה תחי' לרגל שמחת נישואיהם במזל טוב

החתונה אי"ה ביום רביעי הבעל"ט, ב' דר"ח מרחשון, ב'היכל רוזנברג' קרית צאנז נתניה
יזכו להקים בית נאמן בישראל ויעלה זיווגם יפ"ה יפ"ה, ולרוב נחת ואושר כה"י

הרה"ח ר' יעקב יוסף מילר הי"ו

ראש הקהל דקהילתנו הק' באנטוורפן

לזכות נכדו שיחי שנולד במזל טוב

בן לחתנו הר"ר אליהו יעקב געלער הי"ו

יזכו לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט, ולרוב נחת ואושר כה"י

הר"ר משה גדליה בריל הי"ו

אלעד

בן הרה"ח ר' אליעזר הי"ו, וחתן הרה"ח ר' ישעיה שלמה פיליפ הי"ו

לזכות בנו הב' אברהם יהודה שיחי שנכנס לעול המצוות במזל טוב

יזכה לראותו עולה ומתעלה במעלות התורה והיראה, ולרוב נחת ואושר כה"י

האברך המסור המסייע ועומד לימין מכונו

הר"ר אהרן שטמר הי"ו - בני ברק

בן הרה"ח ר' שלום הי"ו, וחתן הרה"ח ר' אברהם חיים גרוס הי"ו

לזכות בתו תחי' שנולדה במזל טוב

יזכה לגדלה לבעל תורה לחופה ולמעש"ט, ולרוב נחת ואושר כה"י